

אתגרא

בשבע 1120 | י"ג בחשוון תשפ"ד, 14.11.24

דוד המנהלת

אירועי הטבח העניקו קריאת כיוון
מחודשת לסמדר מורס, מנהלת בית ספר
ממלכתי בתל אביב, שפועלת כיום לחיזוק
הזהות היהודית בבתי הספר: "התלמידים
חייבים לדעת למה אנחנו כאן"

// יוסף ארנפלד

2

עבודתו העיתונאית של יאיר קראוס,
תושב עכו, מביאה לכותרות את
קולם של תושבי הצפון
עניין אישי, רבקי גולדפינגר

על אלמנות המלחמה,
ייבום וחליצה חנה קטן



שרים יחד לשוב



יום שלישי | י"ח בחשוון | 19/11 | כיכר החטופים ת"א

20:00

אירוע אחדות
למען השבת החטופים

19:00

מעגלי שיח
עם משפחות החטופים

בניה ברבי

דודו פישור

קופרמן - הלהקה

- מתאחדים לשוב -



הבית במודיעין

רשת הדיור המוגן 'עד 120' הבית במודיעין

הזדמנות אחרונה למחירי PRESALE אל תגידו שלא ידעתם



כשרות רבנות מקומית



חוגים ופעילויות



מרכז קניות



אירוח משפחתי



ספריה תורנית



בית כנסת



השגחה רפואית

*התמונות להמחשה בלבד

*6120

רשת דיור מוגן לגיל השלישי בפריסה ארצית:

הבית בתל אביב | הבית בהוד השרון | הבית בראשון לציון | הבית במודיעין
בקרוב: הבית בקרית מוצקין | הבית בנס ציונה | הבית בירושלים



ידידיה מאיר

yedidyameir@gmail.com

ועוד יותר חי

שלושים שנה לפטירת ר' שלמה קרליבך. שלושים שנה לתחיית ר' שלמה קרליבך

פרשת וירא:

"ישנם אנשים שחושבים שהם לא יודעים כלום ולכן הם לא יכולים ללמוד תורה. אבל האם אתם יודעים מילה אחת? האם אתם יודעים אל"ף או ב"ת? זה כבר המון, אתם כבר חזקים יותר מכל העולם. צריך לדאוג ולהתפלל על המצב בארץ ישראל. ה' רוצה שנתפלל. אבל עמוק בפנים אין באמת מה לפחד, כי ארץ ישראל הרבה יותר חזקה. הכבשה הקטנה הרבה יותר חזקה משבעים הזאבים. געוואלד, כמה אנחנו חזקים... אבל צריך להודות על האמת: אומנם ברוך ה', הישיבות הולכות וגדלות, אבל יש הרבה יותר ילדים יהודים בבתי ספר חילוניים מאשר בישיבות. כולם מציינים בשמחה שהישיבות הולכות וגדלות, ושיש היום יותר בחורי ישיבה מאשר בעבר. זה נעים לשמוע בתשעה באב, בשעה שאנחנו זקוקים לנחמה כלשהי. אבל האמת העצובה היא שרוב היהודים בארץ אינם לומדים תורה! אז מה עלינו לעשות? אנחנו בוכים, 'ריבוננו של עולם, מה יהיה?' ואז זוכים ל'הציץ' עליו בעל הבירה'. ה' אומר לנו: אתה בוכה? כואב לך שהתורה נמצאת בסמטה חשוכה? אז תהיה אתה זה שיראה לעולם את האמת! אנחנו צריכים לקיים את 'וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל'. אנחנו מוכרחים לשבת בפתח האוהל שלנו, ובכל פעם שנראה מישו עובר, נפציר בו שייכנס. אסור שיהודי יעבור ליד האוהל שלנו בלי שנאמר לו: 'יש לי בשבילך את הסעודה הכי נפלאה. מטל השמיים ומשמני הארץ. יש לי בשבילך כל מה שתרצה'."

וכאן מגיע רעיון קרליבכי מקסים: "כתוב בחז"ל 'אין מים אלא תורה'. אברהם אבינו אמר לשלושת עובדי האלילים שבאו אל האוהל שלו: הדבר שאתם צריכים כדי להפוך לטובים הוא 'יוקח נא מעט מים'. מילה אחת של תורה, מעט מים, יכולה להפוך את הקרביים שלך אלף פעמים. לא זו בלבד שהתורה בכללה חזקה יותר מכל העולם, אלא אפילו מילה אחת של תורה חזקה יותר. 'יוקח נא מעט', אתם צריכים רק טיפה אחת של מים". ושימו לב לאבחנה הבאה: "הדבר שאנחנו זקוקים לו יותר מכול הוא שנדע לשאת חן. כעת אנחנו בגלות, והתורה מתוקה, אבל החן שלה לא ניכר בעולם. עוד לא זכינו לברכה שנוכה לשאת חן עם התורה שלנו. דמיינו שכל בחור ישיבה היה מקרין הרבה חן. כולם היו רצים ושואלים אותו באיזו ישיבה הוא לומד. אין זאת אשמתכם או אשמת חס ושלום, אבל ה' עדיין מסתובב בסמטה חשוכה. השכינה עדיין בגלות, ועל זה אני בוכה. על אלה אני בוכייה."

המשפט הזה של ר' שלמה בשיחה, הבחירה שלו בפסוק הזה, די הדהימה אותי. רבים שרים את השיר המפורסם שלו "על אלה אני בוכייה, עיני עיני יורדה מים", מתוך מגילת איכה, שיר שמזוהה עם חורבן בית המקדש. אבל פה הוא משתמש בביטוי הקשה הזה, בנוגע לזה שבתורה וללומדיה אין חן. הם לא נחשבים, בזים להם, לא מעריכים אותם. על אלה אני בוכייה! "אז מה ה' רוצה מאיתנו במציאות הזו?" הוא שואל, ועונה מיד: "אתכם ואותי. רק אתכם ואותי. כתוב במסכת אבות 'עשה לך רב וקנה לך חבר'... לפני ביאת המשיח, העבודה היא 'וקנה לך חבר'. אתם שני יהודים - תתחברו זה לזה, ותחליטו בכל הכוח, 'ריבוננו של עולם, אנחנו רוצים להוציא את התורה מן הסמטה החשוכה'. לפני שיבוא משיח, העולם יהיה חשוך, יהיה מבול, ויהיה מגדל בבל. אבל יהודי אחד ישב בחדרו ויאמר: 'ריבוננו של עולם, למה התורה נמצאת בסמטה חשוכה?'. חברים, פתחו את שערי הלב. אברהם אבינו התחנן לפני ה': 'ריבוננו של עולם, בכל פעם שכואב ליהודי בגלל שהוא שייך לעם היהודי, אנא ה' גלה את עצמך אליי'."

"אז אני מברך אתכם ואותי שיהיו לנו רגעים גבוהים, אבל מתי ה' מתגלה אלינו? כשהוא יתברך יודע שבעוד רגע, כשנראה יהודי מחוץ לאוהל שלנו, נאמר לו 'בוא יהודי, היכנס. אני מחכה לך. אני ממש מחכה לך'. אז ה' מגלה את עצמו אלינו."

"יקח נא מעט מים" זה עכשיו. ממש עכשיו. ●



4 ובמעבר חד (ואולי לא): כשהסתכלתי על המודעה למופע הארצייתי השנתי לר' שלמה קרליבך שעורכת עיריית ירושלים במוצאי שבת בבנייני האומה (אל תנסו להזמין כרטיסים, הם נגמרו מזמן), קראתי את המשפט "30 שנה לקרליבך" ונזרקתי באחת לעטיפת קלטת שיצאה לאור בתחילת שנות ה-90, שבמרכזו הופיע המשפט הזה בדיוק: "30 שנה לקרליבך". זה היה אלבום אוסף עם מיטב מלהיטיו של ר' שלמה קרליבך, שציין באותה תקופה 30 שנה לפעילותו המוזיקלית. אני זוכר איך קניתי אותה בחנות הקטנה - שלא לומר הקיטון - של 'ענף הפקות' מעל 'פיצה אורי' בירושלים, והקשבתי לה שוב ושוב בוקמן בישיבה.

בתקופה שבה יצאה קלטת האוסף (ואחריה עוד נוספות בסדרה) קרליבך היה באמצע שנות ה-60 לחייו, והופיע ברחבי העולם עם הגיטרה שלו. אבל אם להסתכל, במבט מסכם, על ה-30 שנות קרליבך בחיי חיותו בעולם הזה, מול ה-30 שנה שימלאו במוצאי השבת הקרובה לפטירתו - קרליבך "חי" היום לא פחות. אולי יותר. וכשאני אומר חי אני לא מתכוון רק לזה שהמוזיקה שלו עדיין רלוונטית ומרגשת ומחזקת ומנחמת. זה פשוט. החידוש הוא שר' שלמה עדיין מייצר להיטים מהקבר, כלומר עדיין מתגלים שירים חדשים שלו שהופכים ללהיטים. ומה שיותר מרגש בעיניי: שירים ישנים שלו מקבלים פתאום טעם חדש. אחד השירים הכי נדושים שלו, הכי שחוקים, "עם ישראל חי", שהולחן בשנת 1964, כלומר לפני 60 שנה - חזר פתאום להיות להיט. ולא סתם להיט, אלא שיר שמעורר התרגשות, לפעמים עד כדי דמעות. כבר כתבתי כאן בימים הראשונים למלחמה, בטור שהוקדש כולו לסיפור ההלחנה של "עם ישראל חי", כמה מדהים הקאמבק של השיר הזה שמושר בחתונות, בבריתות, באזכרות, בבתי חולים, בעצרות תפילה וכמובן בשטחי הכינוס ובחזית. עם ישראל חי. ועוד יותר חי.

5 אבל יש עוד משהו במורשת המיוחדת של קרליבך שרלוונטי עכשיו יותר מאי פעם. הרי ר' שלמה לא היה זמר או מוזיקאי שמייצר להיטים. כלומר, הוא היה. בהחלט. אבל המטרה שלו לא הייתה למכור תקליטים או כרטיסים להופעות או לזכות במקום הראשון בסולם הזמירות של רשת א'. המטרה הייתה לעורר את הלב של הצעיר היהודי הרחוק ביותר, זה שחי בקמפוס בארצות הברית, בדור שאחרי השואה (שממנה ניצל ר' שלמה, יליד ברלין, בעור שיניו), בעידן של שכחת היהדות והתבוללות בארצות הברית. ובאו האובדים בארץ אשור והנידחים מקליפורניה.

וכמה המשימה הזאת רלוונטית בתקופה ההיסטורית שבה אנחנו חיים. האם אנחנו מספיק מודעים להתעוררות היהודית של הרחוקים ביותר, בארץ ובעולם? החלום של קרליבך מתגשם. הדור הצעיר צמא ורעב לזהות יהודית. ושלא כמו בשנים של השלטון הקומוניסטי ומסך הברזל, שגם אותו הצליח ר' שלמה לחדור, הפעם אף אחד בשום מקום בעולם לא אוסר עלינו להפיץ יהדות (טוב, חוץ מרונ חולדאי). האם אנחנו עושים מספיק?

6 תראו מה מצאתי ב'אבן שלמה', ספר השיחות של ר' שלמה על פרשות השבוע, שהוציא לאור הרב (והמוזיקאי) שלמה כ"ץ, בפרק על השבת הקרובה, ערב הארצייתי,

1 לא הופתעתי מהפוגרום שנעשה באוהדי מכבי תל אביב באמסטרדם. לפני כחצי שנה, חודשים ספורים אחרי טבח 7 באוקטובר, נחתנו בהולנד בדרך לשבתון שיועד לצעירים יהודים מרחבי אירופה. תחת הכותרת "גו ג'ואיש" (בתרגום חופשי: לך תתייחד!), נאספו מאות סטודנטים כדי לשמור שבת ביחד ולשמוע שיחות על הזהות היהודית המתעוררת שלהם, משורה של דוברים מהארץ ומהעולם. כמו בכל השבתות מהסוג הזה שיצא לי להיות בהן מאז תחילת המלחמה - ויצא לי - התפוסה במלון הייתה יותר ממלאה. תמיד עוברים לאולם הגדול יותר. תמיד מוסיפים חדרים במלונות סמוכים. ותמיד יש רשימת המתנה של כאלה שמושתוקקים להצטרף לשבת ומתפללים שמישהו יבטל ברגע האחרון ואולי יהיה להם מקום. אז למה לא הופתעתי ממה שקרה בהולנד? בגלל האבטחה המטורפת בשבת ההיא? בגלל שהמיקום המדויק של השבת ההיא לא הופיע בפרסומים (!) מחשש לפגיעה ביהודים? גם. אבל בעיקר בגלל האנקדוטה הבאה ששמעתי מזוג יהודי צעיר שגר באמסטרדם ומתקרב בשנים האחרונות ליהדות:

לפני כמה חודשים נערך ברובע היהודי של אמסטרדם טקס ממלכתי לרגל חנוכת המוזיאון הלאומי לשואה. בטקס השתתפו בכירים מהיבשת כולה: מלך הולנד, ראש ממשלת הולנד, נשיא אוסטריה, נשיאת הבונדסראט ומנהיגים יהודים מכל העולם. את מדינת ישראל ייצג נשיא המדינה יצחק הרצוג. בזמן הטקס, כך סיפרו לי בני הזוג מאמסטרדם, עמדו אלפי מפגינים פרו-פלשתינים, ממש אלפים, שהניפו דגלי פלשתינ וקראו קריאות נגד ישראל. ראש העיר (כן, אותה ראש עיר שעלתה השבוע לכותרת כשהאשימה את אוהדי מכבי בהתחלת המהומות) נתנה היתר לקיים הפגנה פרו-פלשתינית ממש מעבר לכביש.

2 "המקום הזה מבקש מאיתנו להסתכל על העבר בכנות", אמר הנשיא הרצוג בנאומו, "הקהילה היהודית של הולנד הושמדה בשואה - ויותר מדי אנשים שתקו. יותר מדי אזרחים הולנדים סייעו לנאצים. כולל אנשים בעמדות כוח... זכרו את הווועות שנולדו משנאה, אנטישמיות וגזענות. לעולם אל תאפשרו להן לקרות שוב. למרבה הצער, 'לעולם לא עוד' זה עכשיו. ממש עכשיו. כרגע, שנאה ואנטישמיות פורחות ברחבי העולם. ואנחנו חייבים להילחם בכך". גם יתר הנואמים בטקס דיברו על סכנת האנטישמיות. המטרה העיקרית של המוזיאון היא ללמד את מבקריו, רבים מהם תלמידים צעירים, שהכול מתחיל ממילים. ברגע שמישהו מדבר באופן אנטישמי צריך לעצור את זה מיד. והמטו הזה חוזר על עצמו בכל הנאומים בטקס. המלך ציין איך בתחילה רק קללו את היהודים, ואז תלו שלט שאסר עליהם להיכנס לוונדלפארק (פארק מפורסם במרכז אמסטרדם), ומשם זה התגלגל עד למחנות הריכוז. לכן חשוב לזהות ולמגר תופעות של אנטישמיות כבר מהרגע הראשון.

3 וכאן מגיעה האנקדוטה הקטנה והמפחידה: בפתיחת הטקס הודיע המנחה כי מכיוון שהאירוע נושא אופי של זיכרון לנרצחי השואה הקהל מתבקש לא למחוא כפיים אחרי הנאומים. הערב נפתח בסרט היסטורי שמגולל את השמדת היהודים בהולנד. בסרט נראו הפגנות שטנה נגד היהודים, שלטי הסתה, ובסוף ראו הצופים לאן כל זה מוליך: לטלאי צהוב, להרג של יהודים, לרכבות שמובילות למחנות ההשמדה. הסרט נגמר, והתחיל עוד נאום נגד האנטישמיות, ואחריו עוד אחד. ובין נאום לנאום היה שקט מוחלט ומנומס, כי כזכור אסור למחוא כפיים. ואז, בחסות השקט של המלך, הנשיאים והקהל המכובד, נשמעו מבחוץ אלפי מפגינים אלימים צועקים בשנאה: "מוות לישראל! מוות לישראל!". סיפורי הווועה ההיסטוריים, מלפני שמונים שנה, שסופרו בטקס המכובד במוזיאון, התמזגו באופן מושלם ומטלטל עם הצעקות שנשמעו בחוץ (באישור העירייה). "לעולם לא עוד" זה עכשיו. ממש עכשיו.

מאחדת ג'וניור

רפואת ילדים ברמה אחרת



חדש!

מהיום הילדים שלכם מקבלים יותר!
במאחדת ג'וניור מעטפת רחבה של שירותים
ומומחים ברפואת ילדים בגילאי 0-18



טיפול
רגשי



אורתודנטיה
לילדים



מרכז מאחדת
ג'וניור



wow
+14



יעוץ הנקה
ושינה



אבחונים
ממוחשבים



רופא
עד הבית

**מאחדת
ג'וניור**



***5343**

השירותים ניתנים בהתאם לסל הבריאות ולתקנוני השב"ן



יאיר יעקבי
jacobi.y@gmail.com

בנים על אבות

בשבוע שעבר שמעתי רעיון יפה בבית הכנסת ורציתי לשתף אתכם. הוא הולך ככה. בסוף פרשת נח אנחנו קוראים על תרח, אבי אברהם. וכתוב בפסוקים שתרח אוסף את משפחתו וילדיו ויוצא מאור כשדים לכיוון, שימו לב, ארץ כנען. שזה פרט שאיכשהו תמיד חמק לי מהרדאר. איך תרח חשב על מעבר לארץ כנען בלי ציווי אלוקי ובלי כלום? מאיפה הוא הביא את הרעיון הזה? איך הוא קלע ככה בול?

על כל פנים, תרח והמשפחה עצרו בחרן והשתקעו שם מסיבות שאינן ידועות לי, ורק אחרי תקופה אברהם מקבל ציווי לעזוב את בית אביו ולעלות "אל הארץ אשר אראך". שזו אותה כנען שאלהיה תרח כיוון מלכתחילה. מה הסיכוי.

והרעיון שאמר מר הלל ברק בבית הכנסת, ואני אולי קצת לוקח את זה לכיוון שמדבר אליי, הוא שאנחנו כבנים, הרבה פעמים רוצים או נדרשים (או גם וגם) לעזוב את בית אבא. גם פיזית, אבל גם כדי להתפתח בכיוונים אחרים. לפעמים אנחנו עושים את זה מחוסר ברירה, ולפעמים אנחנו מנסים באופן אקטיבי להיות משהו אחר. אבל בסוף הבריחה הזאת אנחנו הרבה פעמים מוצאים את עצמנו באותו מקום שאליו אבא כיוון - ארץ כנען.

וזה המתח התמידי שקיים ביחסי אב ובנו. הרצון של הבן להיות אדם בפני עצמו, והגורל הבלתי נמנע שבו אתה הופך להיות, לפחות באופן חלקי, בדיוק כמו אבא. הרעיון הזה מדבר אליי באופן טבעי כי בימים אלו אני מסיים את שנת האבל על אבא שלי, אבל הוא הדהד לי ביתר שאת כי השבוע נפטר הרב יצחק בן אבן, אבא של אשר.

את אשר רובכם מכירים מאנדרדוס, אני מכיר אותו בתור הבחור המצחיק מהטירונות שהתגלגל איתי לשירות צבאי בפנימייה הצבאית אור עציון ומאז איכשהו אנחנו לא מצליחים להתנער זה מזה.

גם אבא שלי וגם אבא של אשר שניהם היו רבנים. וזה לא תמיד קל להיות בן של רב. קודם כול כי תמיד יש רב בבית. זה נורא מלחיץ. תחשבו שאתם קמים בבוקר ויש רב עם זקן וחליפה בסלון, שותה קפה. מה הוא עושה שם?

כשאתה בן של רב אתה מאוד מופתע לגלות שיש אבות שהם מהנדסי תוכנה, או עורכי דין, או אינסטלטורים. שיש אבות שלא מנצלים כל רגע פנוי כדי לשתף אותך בחידוש שהתחדש להם. שלא שרים

בכל שולחן שבת את כל המזמורים בזמירון, כולל "כל מקדש שביעי" (מניח שאצל אבו זה היה משהו אחר, בכל זאת אנחנו לא לגמרי אותו דבר).

להיות בן של רב זה להניח שגם אתה אמור להיות רב. לא כי אבא אמר, סתם כי אבא צדיק, אז גם אני צריך להיות צדיק כמוהו.

אני זוכר שכשהייתי בן 18 התלבטתי לגבי המסלול שלי וחשבתי על עתודה. אבא שלי אמר לי משפט שהעיד לי את המות. הוא אמר לי: "יאיר, לא משנה מה תבחר, העיקר שתהיה יהודי טוב". חשבתי שאני מת. זה הכול? רק יהודי טוב? אז אני לא צריך להיות רב?

איזו אנחת רווחה שחררתי. היום אני כבר מבין שגם להיות יהודי טוב זו עבודה, אבל המשקולת שירדה ממני באותו רגע הייתה כבדה.

אבל עדיין, איפשהו באיזה מקום מאוד ראשוני במוח, הנחת המוצא לא לגמרי השתחררה - אני אמור להיות כמו אבא.

אני זוכר שכשאבא שלי נפטר התגנבה לי מחשבה לראש: "עכשיו אני צריך לעסוק בחינוך כמוהו!". שזה, האמת, נורא מצחיק. מאוד חמוד, כן? אבל גם נורא מצחיק. כי מה הקשר עכשיו חינוך? אני הרי צריך להיות אני. ולך תבטל עכשיו הופעת סטנדאפ במדרוני חגבאל.

מה שמחזיר אותי לדברים שבהם פתחתי. כי במשך השנה הזאת פתאום שמתי לב לדברים אצלי שהם בכל זאת כמו אבא, ושאלתי אבא היה יותר כמוני ממה שחשבתי בכלל.

אשר דיבר בלווייה על הצחוק והשמחה של אבא שלו. על זה שהוא לא בהכרח תמיד היה מודע בזמן אמת עד כמה אבא שלו היה שמח וצוחק. ועד כמה זה מסתדר פתאום שהוא עצמו עובד בלהיות מצחיק.

זה גם מה שאני זוכר מהרב יצחק. תמיד כשנפגשנו היה איזה רגע של צחוק. אני חשבתי שזה בזכות הנוכחות הקומית המופלאה שלי, אבל מסתבר, אחרי מה ששמעתי בלווייה, שאני בסך הכול נקלעתי לסיטואציה. מדובר היה באדם שמח.

אז אשר ואני יצאנו קומיקאים, לא רבנים או משהו, אבל איכשהו עושה רושם ששנינו יצאנו בכל זאת דומים לפחות קצת לאבות שלנו. הדרך אומנם אחרת, התחנות לא אותן תחנות. אבל בסוף המסע אתה מוצא את עצמך בכנען, ואתה מסתכל במראה ואבא קורץ אליך בחזרה. ●

אני זוכר שכשהייתי בן 18 התלבטתי לגבי המסלול שלי וחשבתי על עתודה. אבא שלי אמר לי משפט שהעיד לי את המות. הוא אמר לי: "יאיר, לא משנה מה תבחר, העיקר שתהיה יהודי טוב". חשבתי שאני מת. זה הכול? רק יהודי טוב? אז אני לא צריך להיות רב?

מבוכה למתמטיקאים: הגברת הראשונה של ארצות הברית היא הגברת השלישית של טראמפ, והגברת הראשונה של טראמפ היא הגברת ה-252,792,003 של ארצות הברית

הנסיך הקטן: צייר לי כבשה! איש: אני לא מצויר בשבת, זה תולדה של צובע

הנסיך הקטן: צייר לי כבשה! איש: עזוב אותי, אני מתקן את המטוס שלי עכשיו

הנסיך הקטן: אבל מתקן זה תולדה של מכה בפטיש איש: למה באיזו מסכת זה כתוב?

הנסיך הקטן: המועד הקטן איש: הסתדר לך טוב, אה? הנסיך הקטן: למדתי בישיבה קטנה

איש: טוב, בוא תירגע עם זה

כְּשֶׁאֲשֵׁי מְבַקֶּשֶׁת א בּוֹק דּוֹ אָח ד,

אֲנִי קוֹנֶה ל ה אַרְבֶּע.

כִּי אֲנִי גִבֵּר כּוֹשֵׁל

בְּזֵהוּי פְּרִי ב שֵׁל,

אֲב ל בְּסֵט טִיסְטִיק ה אֲנִי

דִּין א סִבֵּב ה.

אני: כששואלים אותי מה אני עושה אני אומר קומיקאי, שחקן, במאי ואיש קריאייטיב, שזה נורא ארוך, אם רק היה אפשר להגיד את זה בשתי מילים אמא שלי: לא רופא

"חלום על עתיד,
אחת פשוטה
ורוח של בית.."

עוברים למרכז החדש

שכונת המשוררים בלוד - קהילה עם נשמה

החל מ-
₪1,790,000



20%
בחתימה
והיתרה באינלוס



מסגרות חינוך
מגוונות ואיכותיות



תחבורה ציבורית
קרובה ונגישה



מחיר אטרקטיבי
במרכז האדריכלי



סביבת מגורים
מודרנית



קהילה צעירה
וצומחת

הכל בנפוף לחתימת הסכם מכר ונספחיו לרבות נספח הלוואת קבלן, ההדמיות להמחשה בלבד

שכונת
המשוררים



HuMantra.

*8347





דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

צב שמונה

לאור המצב הודעתי לצה"ל שאני רוצה לחזור לעשות מילואים. לאור התגובה נראה לי שממש נכנסו שם ללחץ

תיגמר, המשיח יגיע ודוקטור מיכאל בן ארי יקבל התנצלות רשמית מהפרקליטות לפני שגלגלי הבירוקרטיה הצה"לית יתחילו בכלל להזיז את עצמם.

ואז קרה הבלתי ייאמן: כבר למחרת קיבלתי ממש"קית הקישור של הגדוד טפסים כדי להצהיר מה מצבי הבריאותי ושאיני יודע שאני פראייר. מילאתי, שלחתי בחזרה, ויומיים אחר כך הגדוד קיבל במפתיע צו שמונה. בחלומות הכי מוזרים שלי לא דמיינתי שאחזור להיות חייל, בטח לא מהיום למחר. גם צה"ל לא. כלומר, לאור המחסור הדחוף בחיילים היה זה אך הגיוני שצה"ל יתגייס לגייס אותי. ומכיוון שזה הגיוני, צה"ל לא עושה את זה. וכך קרה שהגדוד החדש שלי עלה על מדים, ואני התכרבלתי לי על הספה בפגי'מה והרגשתי כמו משתמט חסר אושר שלא אושר על ידי צה"ל.

כשבבוצת הווסטסאפ של הגדוד התחילו לשלוח שיבוצים, התקשרתי למש"קית ושאלתי מה קורה. היא אמרה שהיא לא יודעת. אחרי כמה ימים היא כתבה לי שבגלל שעברתי את גיל חמישים הצבא חושש לקחת עליי אחריות ורוצה שאביא אישור מקרדיולוג, או תוצאות בדיקת מאמץ, או בדיקת אקו־לב, ואז צה"ל יבדוק ויגיד לי למה זה לא מספיק לו. שאלתי למה לא מזמנים אותי פשוט ליום בדיקות מרוכז כדי לקצר תהליכים. היא אמרה שהיא לא יודעת. התעניינתי מתי לדעתה תהיה תשובה. אמרה שהיא לא יודעת. שאלתי אם יבקשו ממני גם סקירת מערכות או שנראה לה שיספיק אישור כללי שאני לא בהיריון. מאז היא לא עונה לי, לא יודע למה.

בינתיים הגדוד טוחן משימות ואני בבית טוחן פחמימות. האם באמת צה"ל עד כדי כך לא רוצה אותי? האם הצבא למד מהטייסים שסירבו לשרת (סליחה, הפסיקו להתנדב), ובגלל זה עכשיו הוא מסרב לגייס אותי (סליחה, לאפשר לי להתנדב)? ולמה, כשהמילואים נטחנים עד דק ואלפי צעירים שנפלטו ממערך המילואים רוצים לחזור עם המון מוטיבציה - צה"ל לא עושה כלום כדי לזרז את האופרציה? אז זה המצב כרגע. הגדוד בצו שמונה, הבירוקרטיה בצב שמונה. מתנהלת כמו צב שמונה את הימים לאיטו, שום דבר לא בוער לו. אנחנו במלחמה? בסדר, לצבא יש את הקונספציות שלו. נבדוק, נמלא טפסים, נראה כבר. צב לצו, קו לקו.

פרשת חייו

"נעים מאוד, שמי אורי, ואני... אה... אוהב ללמוד תורה", כך כותב הרב אורי בריליאנט בספרו החדש והמקסים 'תורה חיים שלי'. איך אני מעז להגיד על ספר תורני שהוא מקסים? כי 'תורה חיים שלי' הוא לא ספר שגרתי של וורטים על פרשת השבוע. הוא ספר אישי של תלמיד חכם שמתגורר בפרדס חנה הניו־אייג'ית, ומספר על החיים שלו שמתחברים בשיא הטבעיות לפרשת השבוע, כי - כפי שמרמז שם הספר - התורה היא החיים שלו. את פסקת ההיכרות שציטטתי הוא מקשר לפרשת נח, כמו שהגעגועים לאחותו שנפטרה מתחברים לפרשת לך לך, וכמו שסיפור העקידה בפרשת וירא מעלה בו הרהורים נוגים לגבי המחיר שהבחירות שלו גובות מילדיו.

'תורה חיים שלי' הוא ספר מקורי, ידידותי ומלא הומור ורגש. אם אתם עוקבים אחרי הרב בריליאנט בפייסבוק או מקשיבים לשיעור הקבוע והממצה שלו על הדף היומי, אתם כבר מכירים את סגנונו החביב והכובש. ואם אתם לא, אני ממליץ לכם בחום להתחיל. ●



מי הירא ורך הלבב שיעז לא לקחת ממנו דוגמה אישית? עזרא יכין במילואים

אני עדיין יכול לרוץ עם פגזים על הכתף, זה פשוט ייקח לי קצת יותר זמן מאשר לפני שלושים שנה. ואני אצטרך קצת עזרה. ואורתופד. אבל אני בהחלט עדיין יכול לחבר מרעומים ולכוון אותם, ההבדל היחיד הוא שהיום אני צריך בשביל זה משקפיים. לא כל כך מסובך להרכיב משקפיים. מה שמסובך בגילי זה לזכור איפה שמתי אותם

לפני אי אילו שנים הגעתי לגיל שבו אין יותר חובה לעשות מילואים, ואנחת רוחה נשמעה ברחבי צה"ל. זה לא שהייתי חייל גרוע, פשוט אף פעם לא הצטיינתי במיוחד, אם לדבר בלשון המעטה. הייתי בסך הכול לוחם בתותחנים (חי"רניקים יחלקו על ההגדרה "לוחם" בהקשר הזה) שיודע לחבר מרעומים לפגזים ולהכניס אותם לטעינה בתומ"ת לקראת ירי, אם כי את רוב השירות שלי, הן בסדיר והן במילואים, העברתי בסיוורים בלתי נגמרים ובמחסומים חסרי תוחלת ביו"ש וברצועת עזה, בימים הרחוקים ההם לפני ששחררנו את הרצועה ואפשרנו למחבלים להפוך אותה לעזה כמוות.

אז שוחררתי מהמילואים, קיבלתי מכתב הוקרה, ובבת אחת הפכתי מחייל שצה"ל לא סומך עליו לאזרח שאף אחד לא סומך עליו. הייתי חייל כל כך סתמי, כל כך לא מועיל, שמאז שצה"ל זרק אותי ממערך המילואים הבדיחה הקבועה שלי הייתה שאם יגייסו אותי שוב זה יהיה סימן מובהק לכך שהגענו לתחתית והמדינה בפני סגירה. אממה, בשמחת תורה לפני שנה היינו קרובים למצב הזה. ואפילו אז לא קראו לי. כאילו הגורמים האחראים בצה"ל אמרו לעצמם: המצב מספיק גרוע, לא צריך על הראש שלנו בנוסף לכול גם את שרייבר.

זאת אומרת לא כל שרייבר. את הבנים שלי, שגם הם בצירוף מקרים מדהים נושאים את השם הזה, בהחלט גייסו. ומאז הם נעים בין חזיתות הדרום, הצפון והבית, בסדר ובמינון הזה. בשנה האחרונה הם עשו כל כך הרבה ימי מילואים וראו כל כך מעט בית, שבמהלך השנה הרהרתי באפשרות הריאלית להחליף אותם כדי לתת להם קצת הפוגה. נכון, אני כבר לא ממש יכול לרוץ עם פק"ל מאובזר בג'באליה, אבל כשהגדוד של הבן הגדול, אחרי שבעה חודשי לחימה מפרכים בין עזה לרפיח, קיבל משימה לשמור על יישובים בעוטף במוקום ללכת לנוח, אמרתי לבן שלעמוד בש"ג אני עדיין מסוגל ושיגיד לצה"ל שאני בא להחליף אותו. צה"ל בתגובה מצא להם סידור יותר נוח, העיקר שאני לא אבוא.

האמת היא שזה היה קצת מעליב. אני אולי כבר לא צעיר, שרירי ויפה כמו פעם (מכל הדברים שכתבתי פה הדבר הנכון היחיד הוא שפעם הייתי צעיר), אבל אני עדיין יכול לתרום לא מעט. אני עדיין יכול לרוץ עם פגזים על הכתף, זה פשוט ייקח לי קצת יותר זמן מאשר לפני שלושים שנה. ואני אצטרך קצת עזרה. ואורתופד. אבל אני בהחלט עדיין יכול לחבר מרעומים ולכוון אותם, ההבדל היחיד הוא שהיום אני צריך בשביל זה משקפיים. לא כל כך מסובך להרכיב משקפיים. מה שמסובך בגילי זה לזכור איפה שמתי אותם.

גלגליה המרובעים של הבירוקרטיה

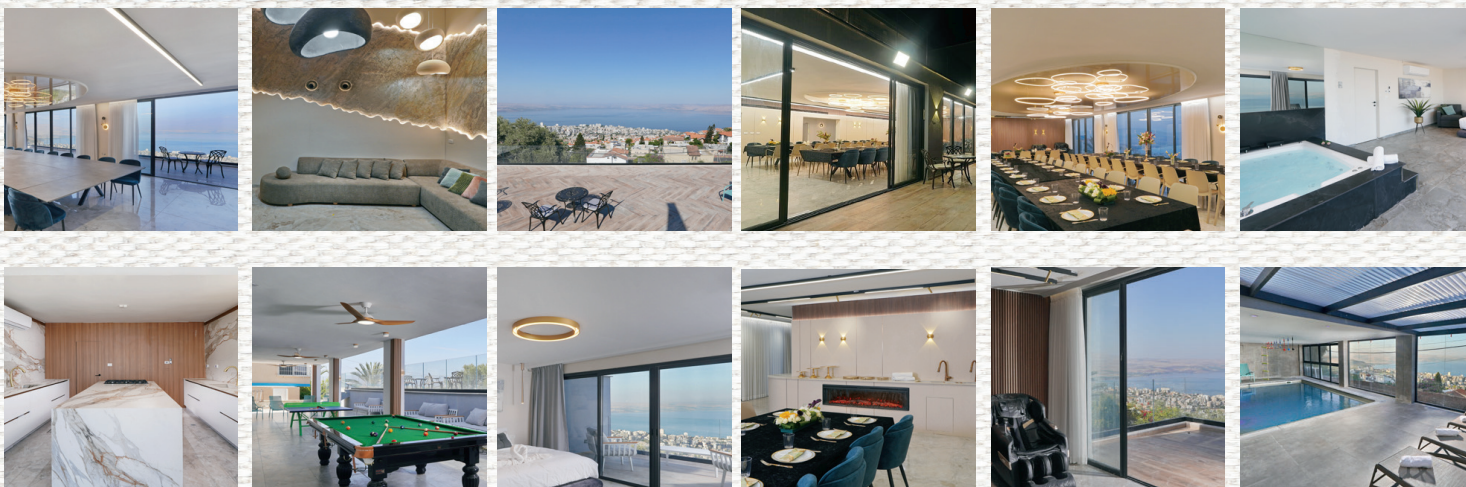
אז בלית ברירה השלמתי עם העובדה שיותר טוב לכולם שאשאר בבית. עד שלפני כמה שבועות דיברתי עם חבר טוב שגם אותו זרקו ממערך המילואים עקב עתיקות יתר, והוא סיפר לי שאחיו המג"ד מחפש בנרות חיילים לתפקידים תומכי לחימה ובעקבות זאת הוא הודיע לצה"ל שהוא רוצה להתנדב. כלומר החבר. וגם אחיו, שבעצמו עבר את גיל הפטור וגם תרם כליה ויש לו פריצת דיסק, אבל ב־7 באוקטובר הוא היה מהראשונים שקפצו לעוטף ומאז הוא נלחם ומפקד על גדוד ומי הירא ורך הלבב שיעז לא לקחת ממנו דוגמה אישית. "אתה יודע מה", אמרתי לחבר ברגע של היסח הדעת, "תגיד לאחייך שאני מתנדב".

כזה אני - נכון לכל משימה, אלא אם כן באמת רוצים אותי (אני לא אוהב להיות במקומות שמוכנים לקבל אנשים כמוני). בכל מקרה, אמרתי לעצמי, אני הרי מכיר את צה"ל. המלחמה

יוקרה ונופש במיקום מושלם



וילה שבת באצולה יוקרתית ונדירה עם נוף פנורמי הצופה על כל הרי הגולן והכנרת



19 חדרים מעוצבים ברמה מלונאית | סלון ענק המכיל כ 80 מקומות ישיבה | 2 בריכות מוצנעות ומקורות | סאונה רטובה | ג'קוזי פנימי וחיצוני
במתחם יש ספר תורה מהודר | מקררים ותנורים מוסדיים מתאימה בדיוק לשבתות גיבוש, שבתות חתן

כמובן למי שרוצה להתפנק :

ניתן להזמין מראש קייטרינג לשבת שלמה בכשרויות מהודרות

054-8555338

2024

ועידת מרכז הבנייה הישראלי

עיר הנדל"ן אילת



כרמית יוליס

משנה ליועץ המשפטי
לממשלה



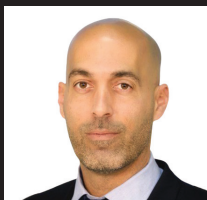
חיים ביבס

יו"ר מרכז השלטון המקומי
וראש עיריית
מודיעין-מכבים-רעות



ח"כ יעקב אשר

ראש ועדת הפנים
של הכנסת



אסף יזדי

מנכ"ל המשרד
להגנת הסביבה



יואב בן צור

שר העבודה



שלומי היילר

מנכ"ל משרד האוצר



יהודה מורגנשטרן

מנכ"ל משרד הבינוי
והשיכון



נתן אלנטן

יו"ר מטה
התכנון הלאומי



רוביק דנילוביץ'

ראש עיריית באר שבע



אלי לנקרי

ראש עיריית אילת



אודי כרמלי

מהנדס העיר
תל אביב-יפו



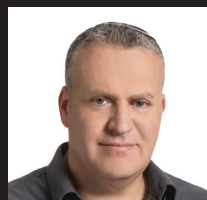
שי אהרונוביץ'

מנהל רשות המיסים



רפי אלמליח

מנכ"ל מנהל התכנון



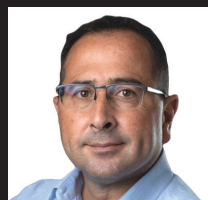
אלעזר במברגר

מנכ"ל הרשות הממשלתית
להתחדשות עירונית



מאיר שפיגלר

מנכ"ל חברת החשמל



יואל אבן

מהנדס עיריית ירושלים



מיכאל וידל

ראש עיריית רמלה



שמעון סוסן

ראש מועצת חבל מודיעין



ליאת שוחט

ראש עיריית אור יהודה



יאיר רבינו

ראש עיריית לוד



מתן דיל

ראש עיריית רחובות



חנוך זייברט

ראש עיריית בני ברק



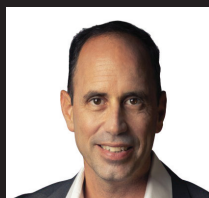
כרמל שאמה הכהן

ראש עיריית רמת גן



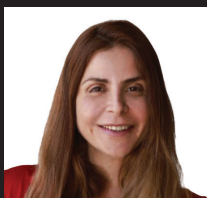
רן קוניק

ראש עיריית גבעתיים



ערן ניצן

יו"ר הועדה המחוזית
תל אביב



שירה תלמי באבאי

יו"ר ועדה
מחוזית ירושלים



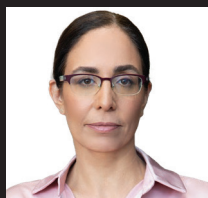
רוני בריק

נשיא כבוד
התאחדות בוני הארץ



ראול סרוגו

נשיא התאחדות הקבלנים



רותי שורוך חנוך

יו"ר ועדה מחוזית חיפה



מיכה גידרון

יו"ר ועדה מחוזית מרכז



בועז יוסף

יו"ר ועדה מחוזית צפון



דוד יהלומי

מנכ"ל הקרן
לעידוד הבניה



אילת | 10-12/12

מפגש הנהלות חברות הנדל"ן,
כי השנה יותר מתמיד, מי שלא כאן לא בנדל"ן!



ליאור נרקיס מארח את נרקיס



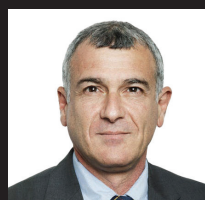
אברהם טל מארח את התקווה 6



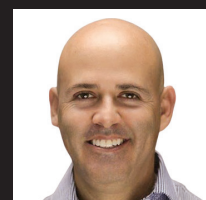
רמי לוי
בעלים ומנכ"ל
רמי לוי שיווק השקמה



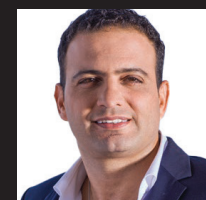
מיכה קליין
מנכ"ל
אפריקה ישראל



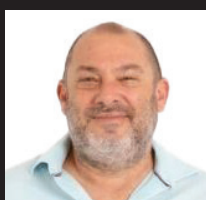
עוזי לוי
מנכ"ל מבנה



אסי טוכמאיר
בעלים ויו"ר
קנדה ישראל



צחי חג'ג'
בעלים
קבוצת חג'ג'



יוסי פרשקובסקי
יו"ר ובעלים
פרשקובסקי



נחשון קייתי
בעלים ויו"ר בסר
פרשקובסקי



דן פרנס
מנכ"ל קרסו נדל"ן



עופר זיו
מנכ"ל ויתיה



עו"ד רונית שביר
יועמ"שית
קבוצת שביר



עמי בר משיח
בעלים ויו"ר אלמוגים



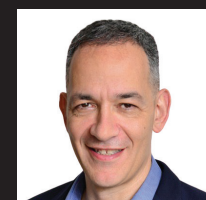
ירון רוקמן
מנכ"ל
אשטרום נכסים



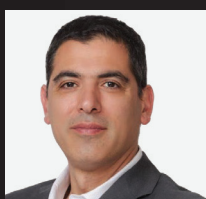
יקי אמסלם
מנכ"ל
קבוצת אלמוג



יעל פרי
סמנכ"לית שיווק
קבוצת מבנה



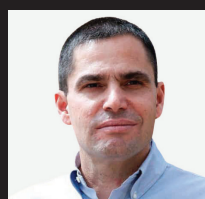
רון אבידן
מנכ"ל אזורים



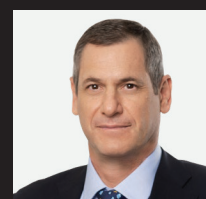
מורדי שבת
מנכ"ל ICR



שי אבוחצירה
מנכ"ל סלע בינוי



איציק ברוך
מנכ"ל יובלים

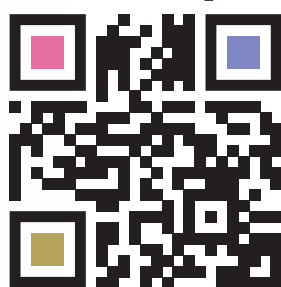


ארנון פרידמן
מנכ"ל אשדר



אהוד שטרנהיים
מנכ"ל מנרב נדל"ן

סרקו להרשמה



מבנה

רמי לוי נדל"ן

נדל"ן

מצלאוי.

ICR

Liffads
Digital Signage

שטביר

בני היתכן

וימניה

HAGAG GROUP

HZ
HAGAG ZIM GROUP

יוסי אברהמי

התאחדות
בני הערץ

מנרב

דמורי
גלים

החברות
עיר המדע
והתרבות

עיריית אילת

באר יעקב

בני ברק

רמלה

עין רחל

יו"ר מרכז הבניה הישראלי



"מקצוע היהדות צריך להילמד כאחד
ממקצועות הליבה". סמדר מורס

"לא ללמוד תנ"ך זה איום אסטרטגי"

סמדר מורס גדלה בבית ליברלי־שמאלני והכירה את בן זוגה בגרמניה, אבל תמיד חלמה להיות אשת חינוך בישראל. אירועי הטבח, שתפסו אותה כמנהלת בית ספר בדרום תל אביב, הביאו אותה להתכנסות ולחשיבה מחודשת, וכיום, דווקא כאישה חילונית, היא תובעת מעל כל במה להעמיק את לימודי הזהות היהודית בבתי הספר: "אנחנו במלחמת דת, אנשי החינוך לא יכולים לברוח מזה"

יוסף ארנפלד // צילום: שלומי יוסף

לאסוף לעצמי תובנות חדשות בקשר למה שקורה כאן. הבנתי שבסופו של דבר, אם לא נתכנס פנימה ונבין שיש כאן מלחמת קיום תמידית, לא נהיה פה יותר. פשוט נחזור להיות בתפוצות. הייתי צריכה לחשוב מחדש על כל הנחות היסוד שלי".

במשך חודשים ארוכים קראה מורס לא מעט חומרים חדשים שלא הייתה חשופה אליהם קודם לכן. בשלב הראשון היא עסקה בנושא הביטחון, אך עד מהרה התברר לה שהביטחון שזור עמוק בחינוך. "קראתי את האמנה של חמאס ואת האמנה של הרשות הפלשתינית, נחשפתי לחומרי הלימוד של אונר"א, לתכנים קשים ביותר של תרגילי חשבון שבהם התלמיד נשאל כמה שווה בסך הכול מספר כלשהו של יהודים שנהרגו פלוס עוד מספר של יהודים נהרגו. הבנתי שהדת והאמונה כתפיסות אסלאמיסטיות קיצוניות חדרו מאוד לתוך התכנים הלימודיים. הבנתי לפתע את הקשר בין חינוך וביטחון וכמה הוא הדוק. הסתכלתי על

ד 7 באוקטובר הייתה סמדר מורס, מנהלת בית הספר היסודי הממלכתי נופים בתל אביב, פעילה מאוד בשדה התקשורתי. היא התראיינה וכתבה מאמרים לכלי תקשורת ארציים כמעט בכל נושא אפשרי בתחום החינוך - על התקציבים החסרים במערכת החינוך, על מורים שמכניסים פוליטיקה לבית הספר, על היוזמה לקיים יום הורים בלי התלמידים, על חוסר ההיערכות לתחילת שנת הלימודים מדי שנה ועוד. פרוץ המלחמה הותיר אותה בפעם הראשונה בלי מילים.

"במשך תשעה חודשים לא הייתי מסוגלת לכתוב. התכנסתי לתוך עצמי, הייתי הרבה במחשבות. הרגשתי שאני לא מוצאת את המילים ושעובר עליי איזשהו תהליך פנימי בניסיון להבין מה קורה פה", היא משחזרת. "הרגשתי שמתערערות בי אמונות ותפיסות קודמות שקשורות לכל מה שגדלתי עליו, והתחלתי

ע



"למה הכרת השורשים והמרחבים של הזהות של הילד צריכה להיקרא הדתה?" תלמידים בבית הספר נופים בתל אביב

"אני לוקחת חלק בוועדה הזאת, בגלל שזה מאוד חשוב לי, ומאז ה־7 באוקטובר בוודאי ובוודאי", מחדדת מורס. "אם היו מקימים אותה לפני ה־7 באוקטובר, אני לא יודעת אם הייתי חלק מוועדה כזאת. המלצתי בוועדה שלימודי יהדות במדינת ישראל יהיו מקצוע ליבה, כמו אנגלית ומתמטיקה ושפה ומדעים. זה מקצוע שצריך להיות בתוך המערכת. אני נמצאת בוועדה הזאת, בין היתר, כדי להשפיע על הנושא הזה. זו ועדה שיש בה גם נציגים של משרד החינוך, הדברים שלי נאמרים גם מולם".

לדבריה, בנקודה הזאת נכנסות תפיסות פרוגרסיביות שמתמקדות באינדיבידואל ופחות בקהילה. "המהלכים הפרוגרסיביים עושים תהליך הפוך לזה שאני כאשת חינוך מנסה לבטא, כי בסוף גם הפרט הוא חלק מחברה. הפרט הוא לא רדיקל חופשי שמסתובב לו ככה בספרות. במלחמת חרבות ברזל הדבר שחזיק וחיבר אותנו זה שהפרט הוא לא לבד. הוא חלק מקהילה. אנשים התגייסו, תרמו ושלו חבילות לחיילים. יום אחרי ה־7 באוקטובר, מה שהחזיק אותנו פה זה הביחד שלנו. ואת הביחד הזה אסור לפרק. הביחד הזה מבוסס על הזהות שלנו, והזהות שלנו היא זהות יהודית, לפני הכול. אנחנו לא יכולים להתכחש לזהות הבסיסית שלנו. כל מי שחי במדינת ישראל צריך להבין שזהו טיעון הבסיס שלו: הוא נמצא פה כי הוא יהודי, נקודה".

איך ההורים ואנשי הצוות מגיבים לשינוי התפיסה הזה?

"כמו שאני עברתי את השינוי הזה, קודם כול כאורחית, כתושבת ישראל וכיהודייה ולא רק כאשת חינוך, ככה עברו אותו גם אחרים, גם בצוות שלי וגם פה בשכונה. אני מתווכת את הדברים. אני מאמינה בשיח, בקשר ובמערכות יחסים. אז הדברים מוסברים ומתווכים. דברים נעשים - כמו למשל ביקור בבית כנסת, או טקס קבלת תורה - בשיתוף ההורים והם בסדר גמור עם זה. הם לוקחים חלק. בסופו של דבר זו הפתיחות. אני נוטלת לעצמי את הזכות, ולא פחות מזה את החובה, לחנך את הילדים כפי שמחנכים אותם בכל מדינה אחרת, שהם שייכים למדינה ולעם שממנו הם באים, והם גאים בזה".

אנחנו. ליהדות יש אוצר בלום להציע, ואם אנחנו לא מלמדים את המקורות שלנו, אז מה נלמד?" היא תוהה.

"באיזשהו פאנל שהתראיינתי בו בערוץ 13, אמר לי אחד מחברי הפאנל: אני שייך לפה פשוט בגלל שאני גר פה. אני חלקתי עליו. אם שום דבר לא מחזיק אותך כאן, אז מחר או מחרתיים אתה יכול להיות בכל מקום אחר בעולם. אני גאה לגור פה, גאה להיות שייכת לעם היהודי, גאה ללמוד עליו דברים חדשים בכל פעם. זו מסגרת ההתייחסות העיקרית שלי. גם כחילונית, אני יהודייה גאה, זה חלק מאוד בסיסי בוהות שלי. היהדות שלנו מותקפת באופן ממשי ומסוכן מאז 7 באוקטובר, כי מה שמותקף זה לא רק אנחנו כבני אדם אלא היהדות שלנו, המסורת שלנו, השייכות שלנו. זאת מלחמת דת כי זאת מלחמת זהות. זהות היא חלק מהמשימה שלי כאשת חינוך במדינת ישראל. הנושא של זהות הוא דבר שאנחנו מתעסקים בו כל הזמן, בכל מיני צורות. אנשי חינוך לא יכולים לברוח מזה".

בחודשים האחרונים נוטלת מורס חלק בדיוני ועדת המשנה של הכנסת להגות יהודית במערכת החינוך, בראשות חברת הכנסת גלית דיסטל-אטבריאן. את הקול החשוב הזה היא משמיעה שם לא אחת. "לימודי יהדות צריכים להיות מקצוע ליבה וחובה. נכון להיום, סיפורי התנ"ך לא נלמדים בחלק מבתי הספר. חוסר ההבנה וההיכרות עם סיפורי התנ"ך במדינת ישראל והקשר לחברה שאליה הם שייכים - זה איום אסטרטגי על מדינת ישראל", היא אמרה באחת הפעמים. בפעם אחרת ציינה כי "בעבר הייתה מקראה שהילדים מחזיקים ביד עם כל הנושאים והסיפורים, ולא באתר דיגיטלי שלעיתים אין בו קשר בין החלקים השונים. כשילד בישראל לא מבין את הזיקה לחברה שבה הוא גר, זה איום על מדינת ישראל. היעדר שייכות וזהות הוא איום אסטרטגי על מדינת ישראל".

החגים שלו, ופה קוראים לזה הדתה?! נוצר מושג שבעצם נועד להרחיק אותך ממקורות הזהות שלך ומהשייכות שלך. בזה שהוא מסמן כל דבר בתרבות היהודית שלך כהדתה, הוא בעצם מנסה ליצור חיץ בינך ובין מקורות השייכות שלך. בסוף זה יפגע לנו בביטחון ובקיום שלנו ושל הילדים והנכדים שלנו ושל הדורות הבאים. מפני שיש סיבה שאנחנו כאן ולא בשום מקום אחר בעולם".

"כבר היינו במקום הזה, של חיים בתפוצות ובמקומות

הסרטונים שכולנו ראינו על פריצת הגדר, גם מפרספקטיבה חינוכית. הבנתי את ההשפעה הטוטלית והקיצונית של החינוך באופן הכי קשה ושלילי שלה, ולאילו מעשים מתועבים יכולים להגיע כשמחנכים ילדים באופן קיצוני וקשה כל כך, עד כדי מעשי הזוועה שכולנו נחשפנו אליהם".

ההבנה העיקרית שהתחדדה אצלה לאחר קריאת האמנה של חמאס הייתה שהיא לא מותירה שום מקום לספק לגבי הכוונות להשמיד אותנו, על רקע עובדת היותנו יהודים. "לא על שום רקע אחר", היא מדגישה. "על עצם העובדה, שהיא בלתי ניתנת לשינוי, שאנחנו יהודים. זה לא על רקע התפיסות שלנו, ההבנות שלנו, הרצונות שלנו או היד המושטת לשלום, אלא משהו בסיסי שאי אפשר לשנות אותו. הוא פשוט קשור לגזע שלך, למוצא שלך, לשיוך האתני שלך. מה שקורה כאן זו מלחמת קיום אמיתית. לא עניין של סכסוך גאוגרפי, אלא סכסוך דתי. זה הוביל אותי להבנה שאם הסכסוך הוא דתי-אתני, אז אנחנו צריכים להתכנס פנימה ולדבר באופן שאינו קשור לשטחים או לגאוגרפיה. אם נוותר, המצב לא יהיה טוב יותר".

המסקנה שלה הייתה שהדרך לנהל את הנושא הזה מתחילה קודם כול בכך שלא נתכחש למי שאנחנו, אלא נחזק את ההשתייכות שלנו. "שבין מי אנחנו, ומה הסיבה שאנחנו נמצאים כאן ולא בשום מקום אחר בעולם. במקביל, ראינו איך העולם מתייחס לטבח הזה ולא מגבה אותנו, למרות הטבח הקשה. כל ארגוני זכויות הנשים והפמיניסטיות לא יצאו באמירה על מעשי האונס והזוועה שנעשו כאן בנשים. אם אחרי טבח כזה אנחנו עומדים לבד, ועוד צריכים להסביר את עצמנו לעולם - אנחנו בבעיה קשה מאוד. אם אנחנו לא נבין מה קורה כאן, וניאבק על הקיום שלנו, סופנו יהיה בכי רע".

מה זה אומר מבחינת התפיסה החינוכית שלך כמנהלת?

"ללמוד את ההיסטוריה של העם היהודי, תנ"ך, מולדת, תלמוד ומשנה - זה קריטי לקיום שלנו כאן", היא קובעת. "אני מצפה שתלמידים - גם כשהם מתגייסים לצה"ל, וגם כשהם מקימים משפחה ובית - יוכלו לענות על השאלה למה אתם חיים וגרים פה ולא בשום מקום אחר בעולם. את זה הם ידעו רק אם הם יבינו את המקורות שלהם, את התרבות שלהם, את השפה שלהם, את ההיסטוריה שלהם, את הכתבים שעליהם היהדות מבוססת, מאין הם באו ולאן הם הולכים - וזה קורה בחינוך".

"רק בגרמניה מותר ללמד דת?"

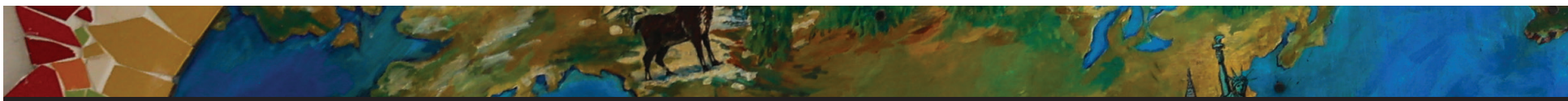
בשלב הבא החלה מורס לתהות למה בעצם כל דבר שקשור ליהדות מסווג או מסומן כהדתה. "כשיש טקס של כיתות ב', ואנחנו הולכים לבית הכנסת כדי לראות איך נראה בית כנסת, לפגוש את רב בית הכנסת ולראות את ספר התורה - לא פעם נאמר על ידי ציבור כזה או אחר שמדובר בהדתה. למה הכרת השורשים והמרחבים של הזהות של הילד צריכה להיקרא הדתה?" היא תוהה. "למה ברור שלילד בצרפת יש לימודי דת בבית הספר, ובגרמניה ובכל מדינה אחרת הוא יודע שהוא יכול ללכת לכנסייה ולהתפלל, והוא יכול ללמוד את הברית החדשה ולחגוג את

"יש פה חירות, אף אחד לא כופה עליך שום דבר. אבל ברגע שלא תהיה מסגרת ליהדות, היא לא תהיה יהדות. בסופו של דבר, רוב העם מקיים את החגים באופן מחזורי במהלך השנה, חוגגים את חנוכה ופסח וכן הלאה. יש פרקטיקות של יהדות בכל מרחב החיים. אנשים הולכים להתפלל בבתי כנסת, ואחרים שלא רוצים לא הולכים, וזה בסדר גמור"

אחרים בעולם, ולא עזר לנו, לא האמנציפציה ולא הזכויות ולא שום דבר. היום אנחנו רואים שקורה בדיוק אותו דבר: גלי האנטישמיות עולים, המצעדים האנטישמיים מתקיימים בהרבה מקומות בעולם. מנהיגים ממדינות זרות לא מכירים במלחמה שלנו על קיומנו. בחוץ לא מחכה לנו התמודדות קלה יותר. ההפך הוא הנכון, ואני אומרת את זה כמי שהתגוררה עשר שנים בגרמניה שבאירופה. כבר הייתי בחוץ", היא מזכירה.

איך השתנתה תוכנית הלימודים בבית הספר מאז שעברת את שינוי התפיסה הזה?

"תמיד למדנו בבית הספר תנ"ך, גם כשאלה לא היו שעות חובה בהכרח. מה שהשתנה זה המיקוד והחשיבות והעומק של התפיסה הפדגוגית - הדגש ללמד את זה. ללמד את זה לא כעוד מקצוע, אלא בפרספקטיבה של תרבות - של לימודי תרבות ולימודי זהות ושייכות ליהדות. אפשר להיות רדיקל חופשי שמשייט בין הספרות, אבל חינוך נותן את החיבור להבין או לדעת מי אתה ולאן אתה שייך. אין פה כוונה להחזיר בתשובה או לדאוג שהילדים יקיימו אורח חיים דתי או הלכתי, זו לא הנקודה. הנקודה היא שאי אפשר להתכחש לעובדה שעל פי הפרמטרים הכי אוניברסיטריים, אנחנו יהודים. ואם אנחנו יהודים, כדאי שנדע מה זה יהדות ומי



הדרה משני צידי המתרס

סמדר מורס (57), נשואה ואם לשלושה ילדים, מתגוררת בשנים האחרונות בגבעתיים. התחנה הקודמת שלה הייתה בגרמניה, שם התגוררה במשך עשור. "כשהייתי בתיכון נסעתי לגרמניה כחלק מחילופי משלחות נוער, ושם הכרתי את בעלי. הוא גדל שם. עם הרצון למסד את הקשר בינינו, התחברנו לבית כנסת ולרב המקומי בדיסלדורף, שם הוא עבר תהליך גיור כהלכה. בארץ התנתנו דרך הרבנות, אבל אחר כך חזרנו לגרמניה בגלל הלימודים של בעלי וחיינו שם במשך עשר שנים. אחריהן עלינו ארצה ומאז אנחנו כאן".

בגרמניה עבדה סמדר בשלוחה של רפא"ל אירופה, שהייתה בבון שבגרמניה. בשלב מסוים החלה ללמוד, ואז עלתה לארץ. "היה חשוב לי מאוד שנעלה. לא ראתי את עצמי חיה בשום מקום שהוא לא ישראל, ובעלי השתלב בתוך החלום והרצון שלי. אנחנו נמצאים כאן במצטבר כבר בערך 30 שנה וטוב לנו".

לאחר שחזרה ארצה, החלה מורס ללמוד באולפן בקמפוס ביאליק-רוגוזין, בית ספר 13 שנתי בתל אביב, מגן ועד כיתה י"ב, שיש בו ילדים מ-50 מדינות - פליטים, עובדים זרים, ילדי סיעונים, עולים חדשים ותושבים חוזרים המהווים תמהיל סגוני של האוכלוסיות והמעמדות השונים במדינת ישראל. "האופי של ביאליק-רוגוזין היה מאוד ייחודי. התחלתי כמורה באולפן, ולאחר מכן ניהלתי את האולפן העירוני". אחרי 11 שנה היא עברה לבית הספר נופים בקריית שלום שבדרום תל אביב, שאותו היא מנהלת כבר תריסר שנים.

"מאז שאני זוכרת את עצמי ראיתי את הייעוד שלי בחינוך. ברמה כזאת שכשנסעתי לגרמניה, לפני שעליתי על המטוס אמרתי לאמא שלי שאם יקרה לי משהו בגרמניה, לפני שאספיק לחזור לארץ ולהיות מורה - אני רוצה שהיא תכתוב על הקבר שלי: רצתה להיות מורה ולא הספיקה", היא משתפת. "אני עיראקית משני הצדדים. גדלתי בבית חילוני, ליברלי מאוד, פתוח מאוד. אבא שלי זכרו לברכה היה פעיל בנושאים של שלום וקידום

שיח בין יהודים לערבים. על המפה הפוליטית הוא היה שמאלני והיה גם אקטיבי בעניין. זאת האווירה שגדלתי בה כל השנים, וזאת הייתה האג'נדה שלי במהלך השנים".

ובעקבות הבית הליברלי שבו גדלת, בחרת ללמוד במוסד חינוכי שהוא לא ממש הומוגני?

"נכון. גדלתי בשכונת נווה רסקו ברמת השרון, שכונה מאוד יוקרתית ואליטיסטית, בתקופה של פער עדתי, שממנו סבלתי באופן אישי לאורך השנים", היא מתארת. "לכל אורך שנות היסודי שלי התמודדתי עם הדרה. אחר כך עברנו לשכונת יד אליהו בתל אביב. שם האוכלוסייה אמרה לי שאני האליטיסטית מרמת השרון, ושוב הייתי צריכה להתמודד עם הדרה הפוכה. אבל אז הגיע יום כיפור, החברים בכיתה ביקשו ממני סליחה ונפתח דף חדש והכול הסתדר", היא נזכרת בהתרגשות.

זו רק אחת מחוויות הילדות שעיצבו את תפיסתה החינוכית. "מבוגרים צריכים לנהל מערכות יחסים טובות ויציבות עם ילדים, ליצור איתם קשר קרוב, כדי שהם יוכלו להתקרב לעולם שלהם, להכיר אותם גם ברמה האישית וגם הרגשית וגם הפנימית, בצורה כזאת שייווצר אמון ברמה שהמבוגר והילד יוכלו לנהל ביניהם שיח פתוח ויחסים של אמון וקרבה. הדבר הזה לא סותר אלא אפילו מחזק יצירת מסגרת ברורה של מערכת יחסים שהיא לא דווקא חברית, אלא יותר בתוך מסגרת שהמבוגר מהווה בה גם סמכות מיטיבה. היחסים הטובים נבנים מתוך סמכות מיטיבה".

זה משהו שבאת איתו, או משהו שפיתחת עם השנים בשדה החינוכי?

"זה משהו שבאתי איתו, והתחזק אצלי מאוד עם השנים. בתוך בית הספר מתקיימים כל השנים תהליכים עם צוות המורות בליווי והנחיה שלי סביב קשר במערכות יחסים בין מבוגרים לילדים. כל הפדגוגיה נגזרת מזה". היא מביאה אגדה תלמודית שתומכת בדבריה:

"במסכת תענית מופיע סיפור על רב שהזדמן לאיזה מקום, והוא גזר תענית והגשם לא בא. שליח הציבור יורד בפניו בתפילה, ואומר 'משיב הרוח' והרוח נושבת. ואז הוא אומר 'מוריד הגשם' ובא הגשם. הרב שאל אותו: מה מעשיך? הוא ענה: אני מלמד תינוקות, בני עניים כבני עשירים. ומי שלא יכול לשלם, אני לא לוקח ממנו דבר. יש לי בריכה של דגים, וכל ילד שמתרשל בלימודו אני משחד אותו בהם, ומרגיע ומפיס אותו עד שהוא בא וקורא. הסיפור הזה מראה שבסופו של דבר, אתה מגיע לילד בדרכים שאתה מגיע ויוצר איתו קשר ומערכת יחסים, כל השאר הוא רק נגזרת של זה. הלימוד בא אחרי זה. קודם מגיע החיבור בין המבוגר והילד. ההוראה, הלמידה, הפדגוגיה והקריאה הן התוצר של מערכת היחסים הזאת".

מתוך רצון להרחיב את מעגל ההשפעה היא ניגשה למכרז על תפקיד מנהלת בית הספר היסודי נופים, שנמצא בשכונת קריית שלום שבדרום תל אביב, וזכתה בו. בבית הספר לומדים בעיקר תלמידים ישראלים, אך גם ילדי עובדים זרים. "השינויים בשכונה יוצרים באופן טבעי מתחים בין סוגי אוכלוסייה שונים", היא בוררת את מילותיה. "נכנסה לפה גם אוכלוסייה ממרכז תל אביב וצפון תל אביב, ועם השנים יש כאן אוכלוסייה יותר ויותר הטרוגנית. כשאני הגעתי האוכלוסייה הייתה יותר

"אפשר להיות רדיקל חופשי שמשייט בין הספרות, אבל חינוך נותן את החיבור להבין מי אתה ולאן אתה שייך. אין פה כוונה להחזיר בתשובה או לדאוג שהילדים יקיימו אורח חיים דתי, זו לא הנקודה. הנקודה היא שאי אפשר להתכחש לעובדה שעל פי הפרמטרים הכי אובייקטיביים, אנחנו יהודים. אם אנחנו יהודים, כדאי שנדע מה זה יהדות ומי אנחנו"

הומוגנית, ועכשיו היא הטרוגנית - מעובדים זרים דרך תושבים ותיקים ועד לאוכלוסייה שהגיעה לפה בתהליכים של ג'נטריפיקציה מצפון תל אביב ומרכז תל אביב לדרום העיר".

"לתקוף את האויב, לא את עצמנו"

פרט לפעילות שלה בהפרכת התיאור "הדתה" שמדבק על ידי בעלי אינטרסים לכל מה שמריח זהות יהודית, מורס מתקוממת לא פחות לנוכח ההצגה של יהדות במרחב הציבורי ככפייה דתית. "אף

אחד לא כופה עליי לקיים את תרי"ג המצוות", היא מזכירה. "יש פה חירות. אתה יכול לגור בבני ברק, ואתה יכול לגור גם בתל אביב, ואף אחד לא כופה עליך שום דבר. ברגע שלא תהיה מסגרת ליהדות, היא לא תהיה יהדות. בסופו של דבר, רוב העם מקיים את החגים באופן מחזורי במהלך השנה, חוגגים את חנוכה ופסח וכן הלאה. יש פרקטיקות של יהדות בכל מרחב החיים. אנשים הולכים להתפלל בבתי כנסת, ואחרים שלא רוצים לא הולכים, וזה בסדר גמור".

מבחינתה, גם הסיפור של המחיצה בתפילות יום הכיפורים הוא חלק מהעניין. לשיטתה, המחיצה היא עניין של בחירה וחירות, בדיוק הפוך מהניסיונות התקשורתיים להציג אותה ככפייה והדרה. היא מעידה על כך מכלי ראשון, כמי שהשתתפה השנה בתפילות יום הכיפורים בגן מאיר בתל אביב. "בגן מאיר הייתה אופציה אחת יותר מאשר במקומות אחרים בעיר, כי האופציה הנוספת הייתה עם מחיצה. הייתה שם מחיצה אולי של מטר, וכל המרחב שאחר כך היה בלי מחיצה", היא מתארת. "הסתכלתי מהצד, וראיתי שיש נשים שבחרו להיות מאחורי המחיצה ויש כאלה שבחרו להיות בלי מחיצה. מבחינתי זו תוספת של בחירה. הייתה כאן עוד אופציה לבחירה, והיו נשים שבחרו בזה. הרצון של נשים לכפות על נשים אחרות אם הן יתפללו בצורה כזאת או אחרת - הוא בעיניי הכפייה. הניסיון לסובב את זה כאילו יש אישה שיודעת יותר טוב מה טוב לאישה אחרת, הוא בעייתי מאוד בעיניי, ואני מתנגדת לו בתוקף".

מאז 7 באוקטובר היא מנסה להחזיר את השיח לפרופורציות הנכונות. "היהדות שלנו היא הבסיס שלנו, ואחרי שאמרתי את זה אני אומרת: אנשים יכולים להיות כפי שהם רוצים ומוצאים לנכון", היא מזקקת את העניין. "המושגים של הדתה וכפייה הם מושגים שלא קורים בחיים האמיתיים. הסיפור בגן מאיר מוכיח את זה, כי אף אחד לא אסר על אף אחד להתפלל בלי מחיצה. היו שם כאלה שהתפללו מעורב, והיו כאלה שבחרו שלא. הדבר היחיד שראיתי היה פרופסור באקדמיה שהגיע לנשים שהתפללו בחלק עם המחיצה, ותוך כדי שהן צמות ומתפללות הוא אכל להן ארטיק מול העיניים. עבר אחת-אחת וליקק את הארטיק מול העיניים שלהן בעודן מתפללות תפילת נעילה. ראיתי את הסיטואציה בלייב, וזו הייתה הכפייה היחידה שהייתה בתפילה הזאת".

את אופטימית בנוגע לכיוון שאליו הדברים הולכים?

"אני אופטימית, מסיבה אחת פשוטה: אין לנו לאן ללכת, וכל מי שירצה להישאר כאן יצטרך למצוא את נקודת האזיון ואת האופן שבו הוא מתחבר לאחר. רוב העם מבין את העניין, והוא לא נמצא בקצוות. לפעמים הקצוות הם קולניים ורעשניים, אבל הם מעטים. הרוב פה רוצה לחיות ביחד, ורוצה למצוא את נקודת האזיון. אנחנו חייבים לעשות את זה, מפני שאם לא נעשה את זה, אף אחד מאיתנו לא יחיה פה טוב, ולא ישאיר מקום טוב לילדים ולנכדים שלו. האויבים שלנו נמצאים מחוץ לנו, ואנחנו צריכים להפסיק לתקוף את עצמנו". ●



צילום: תומר נויברג פלאש 90

"הכפייה הדתית היחידה הייתה של פרופסור שליקק ארטיק מול נשים שצמו והתפללו". תפילות יום הכיפורים בגן מאיר

📷 צילום: אילנית שקד

התחלה// לפני 40 שנה, נולד בפתח תקווה. בן הזקונים במשפחה של ארבעה ילדים.**אבא//** צביקה (72), במקצועו הנדסאי חשמל. "אבא הוא אדם של נתינה אין־סופית. הוא מקבל כל אדם במאור פנים ובעל חוש הומור בכל מצב. ממנו גם למדתי את רזי המטבח, אבל עד היום הוא מאוכזב שלא לקחתי ממנו את האהבה לחריף".**אמא//** ורדה (71), במקצועה מורה למוזיקה. "אמא לימדה נגינה על אקורדיון, חליל ועוד. כל האחיות שלי יודעות לנגן, אצלי זה פחות עבד. אבל היא הנחילה בי את האהבה למוזיקה. ממנה גם למדתי על חשיבות המשפחה. אצל אמא השבט תמיד נמצא במקום הראשון".**לא מתחבר//** "הייתי ילד עם הפרעות קשב שלא התחבר ללימודים בבית הספר היסודי ובישיבה התיכונית. ההורים שלי שלחו אותי לשיעורים פרטיים בלי סוף ורצו כל כך שאתגרמל. הם לא ראו נחת בכל מה שקשור ללמידה וחששו מה יצא ממני. היום, לשמחתי, אני יודע שהם גאים בי מאוד".**יש פוטנציאל//** "בכיתה ג' לקחתי את המצלמה של ההורים שלי ובזכותי פילם שלם על צילום של חדר האמבטיה שלנו. לא לקחתי בחשבון שסוף דבר להתגלות, וכשהורים שלי לקחו את הפילם לפיתוח בחנות פוטו פרג' התבררה השערוייה. למזלי הגדול בעל החנות, סמי פרג', התבונן בתמונות והודיע להורים שלי: יש לו פוטנציאל להיות צלם ועיתונאי. אמר ולא ידע מה אמר".**פעיל//** כבר כנער הפך לפעיל חברתי נמרץ. בכיתות י"א וי"ב היה חבר במועצת התלמידים והנוער הארצית וסגן יושב ראש מועצת התלמידים במחוז המרכז. "בשנות הלימודים שלי בתיכון פחות השקעתי בלימודים. האמנתי במשפט שאומר שבגרות אפשר להשלים - ילדות לא, וביליתי את השנים הללו בפעילות בתנועת הנוער ובמועצת התלמידים".**לשנות//** "השקעתי במאבק על עתיד סניף בני עקיבא מלבס, על זכויות התלמיד, ועל כל הדברים שמבחינתי היו אז הכי חשובים בעולם. ואין אפשר לשבת וללמוד כשיש כל כך הרבה דברים חשובים לעשות? בתור מנכ"ל ופעיל חבראי ב' היו לי המון פגישות בעירייה עם מנהל אגף צעירים או עם ראש העיר, ועם כל מי שחשבתי שיכול לעזור ולקדם את הסניף".**תורת חיים//** ישיבת ההסדר קריית שמונה. "כבר בשבו"ש בשנת 2001 ידעתי שזה המקום שלי. המקום שבו נתנו לי להיות מי שאני ושוב נבנית וצמחת. בישיבת קריית שמונה למדתי לקבל ולהכיר מורכבות ולהחזיק הכול יחד בהרמוניה - את המחויבות ללימוד התורה יחד עם המחויבות למדינה ולצבא, לקהילה ולפיתוח האיש. ראשי הישיבה, הר"מים וחבריי בבית המדרש מכל השיעורים נכנסו לי ללב והם חלק ממי שאני".**לתקשורת//** המשיכה לתחום התקשורת בערה בו מגיל צעיר. מי שדחף אותו למקצוע בזמנו היה ראש ישיבת ההסדר בקריית שמונה, הרב צפניה דרורי. "השאפה מבחינתי היא לדווח על דברים שדורשים תיקון ולהשפיע על המציאות". לאורך השנים שימש בין השאר כתב הצפון בערוץ הראשון, מגיש אקטואליה ברדיו

יאיר קראוס

40 🎂

📖 נשוי לאפרת ואב לארבעה

🏠 תושב עכו

🔨 כתב הצפון, הגליל והגולן של ynet וידיעות אחרונות. מפקד צוות ביחידת קציני מודיעי נפגעים במילואים

לא מרפה// גם לאחר ששכנו האירועים, הוא לא הרפה והמשיך לעקוב ולדווח. "הדפתי טענות שקריות שהאירועים הם באשמת הגרעינים התורניים או שמדובר באירועים פליליים. התעקשתי שמדובר בפרעות לאומניות. למדתי שכעיתונאי יש לך כוח ואחריות כבדה להיאבק על התודעה, וגם להילחם שהפורעים יועמדו לדין ולא להרפות עד שזה יקרה. לכתוב עוד כתבה ועוד כתבה ולהבין שחלק מהסיקור התקשורתי הוא ליצור סדר יום ולדאוג שהצדק ייעשה". על עבודתו העיתונאית בזמן מבצע שומר החומות זכה בפרס ז'בוטינסקי לתקשורת של תנועת בית"ר ובפרס רגבים.

כתב הצפון// כיום משמש כתב הגליל והגולן במערכת החדשות של ynet וידיעות אחרונות. "אני חי, נושם ואוהב את חבל הארץ הזה. בשנה האחרונה אני עובד סביב השעון. שנה שלמה כשכולם דיברו על הדרום, נאבקתי שהצפון לא ירד מסדר היום. כשכל המומחים באולפנים דיברו על הסדר מדיני, זעקתי בשם התושבים שחייבים קודם להכות בחיובאללה בעוצמה ולהיכנס פנימה כדי לטהר את השטח. מדובר במלחמה על הבית וזו התפיסה שלי גם היום".

עד הניצחון// "בסוף נכנסנו ללבנון והצבא עושה עבודה חשובה. עכשיו צריך לוודא שנשלים את המלאכה. אני מוטרד מהריצה

לעכו הגיעו לפני שבע שנים. "עברנו בגלל הרצון להתקרב להורים של אפרת בנהריה, וההבנה שגם בעכו יש מה לעשות. הכרנו כאן קהילה מופלאה, והמון פעמים שאלו אותי: למה עברת לעכו? לא ידעתי מה בדיוק לענות, עד אירועי שומר החומות בשנת תשפ"א. אז האסימון נפל והבנתי שהקדוש ברוך הוא הוביל אותי במיוחד לעכו".

שומר החומות// במהלך האירועים סיקר באינטנסיביות את הפרעות בעכו כשהתקשורת לא הייתה נוכחת והפך לסוכנות ידיעות של איש אחד. "שומר החומות היה אירוע הפתיחה למערכה של ה־7 באוקטובר. זה אותו אירוע, ועיוור מי שלא מבין את זה. זה היה הרגע שבו הכול השתנה. המון שונא ומוסט מילא את הרחובות. הכול היה כאוטי והרשויות לא היו שם בשביל להגן ולמנוע".

מדווח// במהלך הפרעות בעכו הוצתו ונבזזו על ידי ערבים עשרות עסקים של יהודים, תחנת משטרה הועלתה באש, מבנים וכלי רכב הוצתו ונבזזו לינצ'ים ברוטליים ביהודים. "החיים בעיר התהפכו. מאות פורעים השתוללו ברחובות. הייתה אימה נוראה, ובהתחלה אף אחד לא דיבר על כך בתקשורת. היה ניתוק של התקשורת מהשטח בשל היקף האירועים במדינה, והבנתי שהמשימה שלי היא להיות הקול של עכו. במשך ארבעה ימים כמעט לא ישנתי, הייתי בשטח ודיווחתי על הזוועה".

קול רגע וכתב הצפון, בריאות ואיכות הסביבה בעיתונים מעריב ומקור ראשון.

גאה// בין שלל חשיפותיו פרסם תחקיר על בעלי הון ערבים ישראלים שרוכשים שטחים חקלאיים גדולים מהמושבנות הוותיקות בגליל והופכים אותם למתחמי זולה ונופש. "אנחנו מאבדים את הגליל ואת אתרי הטבע ההיסטוריים. השטחים שדור החלוצים מסר את חייו למענם נמכרים היום לכל המרבה במחיר, ומי שקונה אותם משנה את כל ייעודם ומהותם. חייבים לעצור את זה".

החצי השני// אפרת, בת 35, יועצת חינוכית בתיכון מקצועי לנוער בסיכון. "כל כולה מסורה לצעירים האלה ולמשפחה. עושה עבודת קודש. אפרת היא העוגן המשלים שלי, היציבות, המצפן והאחיזה בחיים עצמם".

הנחת// ארבעה ברוך ה'. רעות, ידידה, הודיה ומעיין. "הם קולטים מתי אבא עסוק ומעריכים את העבודה שלי ויודעים להחזיר אהבה וחיוך, במיוחד בזמנים עמוסים. בגלל העבודה אני לא מצליח להיות איתם כפי שהייתי רוצה, אבל כשאני איתם אני אבא שמח ושטותניק. מהבית אני שואב כוחות".

דיוקא עכו// כווג צעיר קבעו את ביתם בקריית שמונה וגרו שם במשך שמונה שנים.

במגרש הביתי



"קם בסביבות שש וחצי בבוקר אל הטלפון כדי להתעדכן באירועי הלילה, ומארגן את הילדים למסגרות החינוכיות. תפילה וכוס קפה, ומכאן בצלילה לעוד יום עבודה שבו אין לו ולא תמיד אפשר לצפות מה יהיה בו. היום שלי בנוי מאין ספור שיחות טלפון עם תושבים, גורמים ברחבי הצפון, ראינות וכתביה לעיתון ולאתר. משתדל לקחת במהלכו פסק זמן לשותפות בבית, מקלחות לילדים וקפה עם אפרת". מסיים את היום סמוך לשעה שתיים בלילה.



"המלחמה הזאת שינתה בי משהו. במשך שנים מכניסת השבת ועד יציאתה הייתי תחת תחושת FOMO ומחשבה מה אני מפסיד. בשנה האחרונה אני מחכה כל השבוע לשבת, לזמן השקט עם הילדים ואפרת".



מוזיקה ישראלית וחסידית. "אוהב לתור ביוטיוב ולגלות אומנים נסתרים ומיוחדים בביצועים לא מוכרים לשירים האהובים".



"מורי ורבי הרב צפניה דרורי. מתוך אין ספור שעות איתו, בכל שעות היממה זכיתי להיות במחיצתו של איש חולם ומגשים. אדם ומהפכן שהפגיש אותי עם התורה הגדולה והשליחות הגדולה ועם הפרקטיקה של האידיאות והחלומות במפגש עם המציאות".



מילותיו של אביתר בנאי: "אבא, אני רוצה להיות בטוח בכל ליבי, שלמסע הזה יהיה סוף טוב, שכל מה שאני עובר בדרך יהפוך חולשה לעוצמה גדולה".



"שאכשל בלשוני ותבוא תקלה תחת ידי".



"לעשות בדיוק את אותו הדבר. לא להישחק, לא לאבד את המטרות ולא לוותר לעצמי".



להסדרה. נשגב מבינתי איך מדברים על שיבה הביתה במצב כזה. חייבים להפיל את חיובאללה על הקרשים ולקחת את האחריות אך ורק לידינו. רק אנחנו נוודא שהשטן הזה לעולם לא יוכל עוד להשמיד אותנו. המסר שחייב להדהד מהמלחמה הזאת הוא: לעולם לא עוד! ועלינו מוטלת החובה להבטיח את זה".

דופק על הדלת // בשירות המילואים שלו הוא מפקד צוות ביחידת קציני מודיעי נפגעים. "התפקיד שלי הוא להודיע למשפחות על נפילת יקיריהן וללוות אותן במסע הקשה עד לתום השבעה. מהבוקר של ה'ז באוקטובר פתחנו את מרכז החירום והייתי חלק מצוות החמ"ל שממנו שלחנו את חבריי ביחידה למשפחות הרבות. כשהעומס קצת נרגע חזרתי לשרת לצידם במשימה הקדושה והמורכבת הזאת".

להודיע // "זה להיות הראשון שמושיט יד למשפחה שעולמה חרב עליה. אני רואה בתפקיד הזה סוג של מעטפת צמר גפן. להחזיק את המשפחה ולעשות הכול כדי להקל עליה ולהיות חלק מהמסע הלא פשוט שעוד נכון לה. במסגרת התפקיד אתה נתקל ברגעים אנושיים כואבים במיוחד. ואם במשך המון שנים סיפרתי לעצמי ששום דבר לא נוגע בי, היום אני מבין שזה לא נכון, אי אפשר שלא. מצד שני, אני משתדל לזכור שאני שם בתפקיד". ●

בס"ד



נועל'ה בשרון

כשאוכל ואהבה נפגשים עם הציונות הדתית

נועל'ה מתחם האירועים של הציונות הדתית

ארועים עד 800 איש



ביחד נשמח. ביחד ננצח!



1000 חוות דעת לא טועות

משעול גיל 1 כפר סבא

להזמנות: יורם 054-7009111

חפשו בפייסבוק נועל'ה אירועי בוטיק בשרון
Noale-events.co.il

חליצה בצל המלחמה

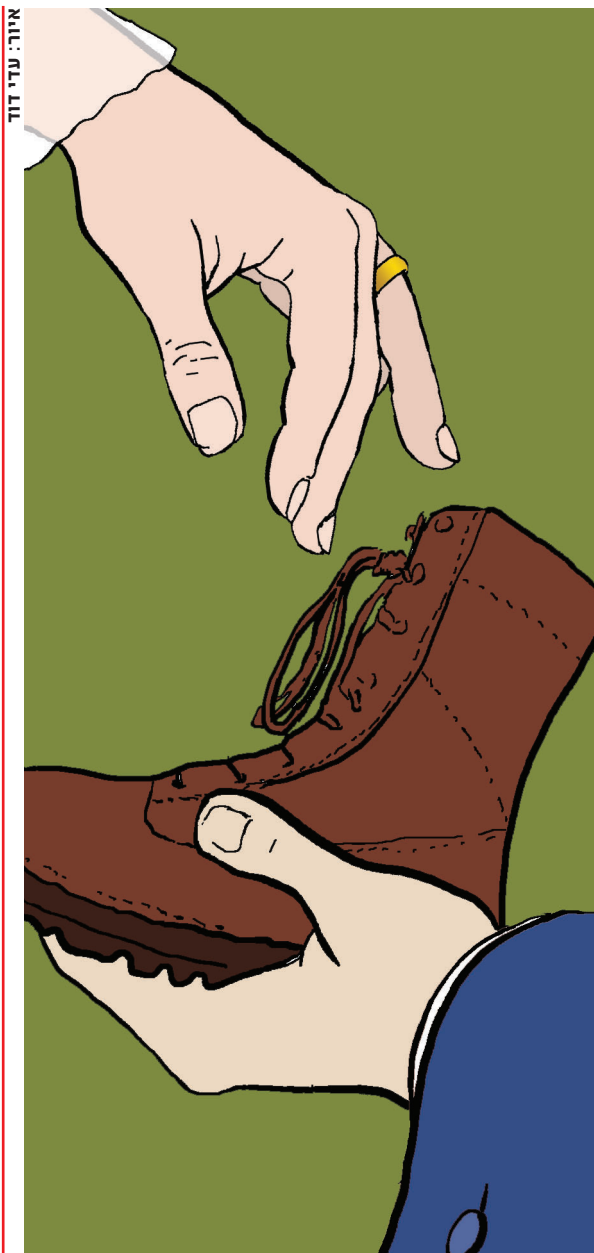
עדינה מאוד על החבל הדק הזה: אם לא היו ילדים לאח, ואין מי שיקים את שמו בעולם הזה, מצווה על כל האחים, ובעיקר על הגדול שבהם, לשאת את אשת הנפטר ולהשאיר לו שם בישראל. הייבום הקלאסי בא כדי לגאול את האישה האלמנה ממחסור כלכלי, בנוסף לרצון להקים בית שכאילו ימשיך את חיי הנפטר. אולם המצווה הזאת תתקיים דווקא ברצונם של כל הנוגעים בדבר. אם משום מה האח אינו יכול או אינו רוצה לשאת את אשת אחיו, וכמובן אם האלמנה אינה מעוניינת להתייבם, מתבצע טקס החליצה.

טקס החליצה הוא טקס מוזר מאוד. האח לובש נעל מגושמת מיוחדת על רגלו הימנית וגיסתו האלמנה חולצת אותה, יורקת טיפת רוק על הארץ לפניו, וכל הנוכחים קוראים בקול: "בית חלוץ הנעל". בכך היא משתחררת מהקשר לאחי בעלה, ונעשית מותרת לכל העולם. כיום מקובל, בדרך כלל, לא לקיים כלל ייבום אלא רק חליצה.

ומה קורה אם הנפטר יש אח צעיר מאוד שעדיין אינו יכול לחלוץ? אז הופכת האישה למעין עגונה מבחינה הלכתית. היא איננה יכולה להינשא עד שגיסה יגיע לגיל מצוות, כאשר במקביל השעון הביולוגי ממשיך לתקתק ללא רחם. אני פגשתי זוג כזה. אסנת התאלמנה לפני ארבע שנים. הם לא זכו לילדים עקב בעיית פריון אצל צורי, בעלה. לשמחתה היא פגשה בסוף שבוע של פנויים ופנויות את שריה, אלמן רגיש ונעים הליכות עם עיניים טובות. הקשר הלך והתהדק והם גמרו בליבם להתחתן. אך עליהם להמתין. לבעלה המנוח יש רק אח אחד, והוא בן עשר בלבד. היא תצטרך להמתין עוד שלוש שנים, עד שיגיע לגיל מצוות, אין מנוס. תורה היא, ונסתרות דרכיה. אך פרט לקושי שבהמתנה, פרט לבדידות, אסנת חוששת לפוריותה הדועכת. היא בת 37, והיא מודעת לחלון ההזדמנויות שהולך ומצטמצם. מה עושים?

לפני כמה שנים הועלתה הצעת חוק ביוזמתם של חבר הכנסת סמוטריץ' ומכון פוע"ה, ואף אני זכיתי להיות שותפה להכנת הטיוטה. ההצעה מבקשת לאפשר לנשים עגונות מכל הסוגים להקפיא ביציות, כדי לא לשלם את מחיר העלייה בגיל הביולוגי שלהן. היום הטכנולוגיה הזאת צברה תאוצה בקרב רווקות, ובשנה האחרונה פועלת חברת הכנסת מיכל וולדיגר להרחיב את הצעת החוק גם לאלמנות המלחמה, במקביל להקמת שדולה בכנסת לשימור פריון לנשים פנויות. פרט לרווח הביולוגי, יש גם את הרוגע הנפשי שניתן לאלמנה, כך שהיא תוכל להמתין עד שיבשילו בה היכולת או הרצון להתחתן בשנית והיא לא תחמיץ את פוריותה.

גם סופר-וומן צריכה תמיכה. המשמעות העמוקה של הייבום נתונה ללב. המצווה הזאת פותחת הזדמנות להכלה, לתשומת לב, להושטת יד לנשים שאיבדו את היקר מכול. הן חיות בתוכנו ומנהלות חיים של בדידות, חיים שאין בהם דמות גברית לקדש על היין, לבנות סוכה או לנהל את סדר פסח. אין מי שמסייע עם השכבת הילדים בלילה, אין מי שינגב דמעה סוררת, אין את מי לשתף בדילמות חינוכיות. ממצוות הייבום אנחנו לומדים שלא להתעלם מסביבתנו, לפקוח עיניים, להזמין ולקרב ולתמוך, גם אם הנשים המדהימות הללו נראות סופר-חזקות. ●



איור: עדי דוד

מה קורה אם לנפטר יש אח צעיר מאוד שעדיין אינו יכול לחלוץ? אז הופכת האישה למעין עגונה מבחינה הלכתית. היא איננה יכולה להינשא עד שגיסה יגיע לגיל מצוות, כאשר במקביל השעון הביולוגי ממשיך לתקתק

מסילת ישרים במחלקת השיקום. על אחת הדלתות במרכז השיקום לנפגעי מלחמה בבית החולים שיבא תלוי שלט: "אלעד - פסיכולוג". כבר סיפרתי בטור הזה בעבר על אלעד, האחין שלי, שנפצע אנושות במלחמת צוק איתן והיה מאושפז חודשים ארוכים בתל השומר בדיוק במחלקה הזאת. אלעד למד פסיכולוגיה, התקדם מבחינה מקצועית, וחזר למחלקה כפסיכולוג שעובד עם הלומי קרב. מאז האשפוז שלו נפתחו עוד שתי מחלקות שיקום, ונוספו התמודדויות קשות מאי פעם. הרבי מלובביץ' היה מכנה את החבר'ה האלה 'גיבורי צה"ל', והם ראויים מאוד לתואר הזה. הגבורה היא ברוח, במסירות הנפש, בדבקות במטרה. הגוף שלנו עובר תמורות לא צפויות במהלך החיים. הדבר היחיד שנשאר יציב הוא המידות שהאדם קנה לעצמו. ביקור במחלקת השיקום שווה בעיני לעיון במסילת ישרים.

פצועים בדרך לחופה. יש לי חלום ששזור בין האובססיה שלי בנושא הרווקות למקצוע שלי כרופאה, ופניתי לאחין שלי כדי לבדוק את ההיתכנות להגשמתו. האם נוכל להקים מערכת של היכרויות, הכוללת ליווי, ייעוץ ואימון, שתהיה ייחודית לצרכים של הגיבורים הללו, כדי שנוכל לראות עוד ועוד חופות בשנה הקרובה? זה מורכב. הפצוע עלול להיות עסוק בפציעתו ולא פנוי לחשוב על העתיד הזוגי והמשפחתי שלו. חלק ניכר מהפצועים בוודאי עדיין לא ירגישו בשלים לתהליך, או יירטעו מהפנייה היוזמה אליהם, וזה ממש לגיטימי. חלק יזדקקו לעבודה על דימוי הגוף, דימוי בנושאים אינטימיים, חיוזק הביטחון בגוף ובנפש, עיבוד רגשי של חוויות כולל תופעות של פוסט-טראומה ברמות שונות ועוד. ובכל אופן, אני מרגישה שאין לנו רשות להתבטל ממלאכה זו. לדעתי יהיה פה מסר מעצים. בדיוק כמו שלמטופל אונקולוגי צעיר מוצע לבצע שימור פריון, כאשר האמידה היא: אנחנו מצפים שתצא מזה ותרצה להקים משפחה, וחשוב לנו שלא תחמיץ את ההזדמנות, כך הבשורה לפצוע היא: אנחנו רואים אותך מעבר לפציעה. אנחנו רואים אותך ראוי לזוגיות ולהקמת משפחה בעתיד הנראה לעין. יש גם אלמנות שבשלות כבר כעת להיפגש ולבנות בית. אותי זה מרגש. אני מרגישה שבנשים הגדולות הללו יש גובה שמקפיץ אותן קדימה בכל התחומים, ולכן המוכנות הזאת. אבל זה באמת אישי מאוד.

מחכים לאח הצעיר. לפני שנים כתבתי ספר בשם 'עטופה ברחמים' המכיל בתוכו מסע מרתק אל פונדקאות בין שתי אחיות תאומות. האחת היא אלמנה שילדה בת בטיפולי פריון מאוד מיוחדים, והילדה איננה ביתו הביולוגית של בעלה המנוח אבל איש אינו יודע זאת. השנייה היא אחותה התאומה שזקוקה לרחם כדי להרות לאחר שעברה כריתת רחם. הראשונה בעצם זקוקה לייבום, אבל הסביבה איננה מודעת לכך. את ההמשך אשאיר לכם, בלי ספילרים. לאחרונה פגשתי במרפאתי מטופלת צעירה מאוד שהתאלמנה במלחמה ואין לה ילדים, כך שבנוסף לצער וליגון היא הייתה צריכה לעבור את טקס החליצה על ידי אחיו של בעלה הי"ד, וזה ממש פירק אותה. במצוות ייבום התורה סוללת לנו דרך



שלום בר קיימא

פעם חשבתי ששלום הוא שכולם יישרו קו לפי האמת שלי. אחרי גלגולים רבים שעברתי בחיים גיליתי שלום מסוג אחר, מחבק יותר ומלא יופי וההפך הגמור ממושלם

החמישים ושבעה, מרגישה כל כך קטנה ומבינה שיש לי עוד המון מה ללמוד. אני רואה איך כל הגלגולים הללו באו לגלות לי דבר חשוב: מה זה באמת שלום. שבעולם הזה השלום תמיד מורכב מכל כך הרבה פרטים שונים. אור וחושך, יום ולילה, כאב ואושר, חיוך ודמעה. לכל אחד יש מקום, לכל אחד יש תפקיד, וכולם חשובים. שלום זה לא צבע אחיד שצובע את כולם כדי שיתאימו לדמיון המדומיין שלי. הוא לא התשובה האחת היחידה שקיימת - שלי. הוא ההפך ממושלם. מושלם העמלקי אף פעם לא שבע, אף פעם לא מרוצה, כי תמיד זה לא יהיה מושלם. אז הוא שונא בכל ליבו את מה שלא מוצא חן בעיניו אצלו, אצל בן הזוג, אצל הילדים, אצל השכנים, אצל החרדים או כל אויב אחר שעל הפרק. אבל השלום שגיליתי חי חיים מלאי שמחה ויופי. יש לו מקום לכולם. מותר בו לחשוב ישר או הפוך, מותר להיות מוצלח או נכשל. השלום שגיליתי חי כאן, בדיוק במציאות הזאת שה' ברא. זה האיש החפץ חיים, שה' נתן לו את הטוב ואת החיים, ואת הרע והמוות - כי רק כך העולם שלם - ובכל פעם מחדש הוא בוחר בחיים. ●

שמספיק חכם לחשוב כמוני. אחר כך התחתנתי. אחר כך נולדו לי ילדים. אחר כך נפגשתי עם עצמי בכל המקומות הללו. ולמרות שבאמת ניסיתי - השלום אף פעם לא היה כזה. השלום אף פעם לא עבד לי כשהתאמצתי ליישר את כל האחרים להיות גרסה צייתנית של הדעה שלי. הוא לא עבד לאלפי בעלי התשובה שמסביבי, שרק רצו שהילדים שלהם יהיו בדיוק כמוהם. הוא לא עבד עם הילדים הצדיקים שלי, שיצאו לחפש את הצדיקות שלהם באופן פרטי ועצמאי לחלוטין. הוא לא עבד בחיבור המדהים ביני וביני בעלי - שהשוני בינינו לא היה יכול להיות גדול יותר. אבל הכי הרבה הוא לא עבד כשרציתי לחיות בשלום עם עצמי, ועם כל הגלגולים האינסופיים הללו. כשהסכמתי לקבל את עצמי רק במקומות המוצלחים, וסירבתי בתוקף להשלים עם כל הכישלונות. כשיסיתי לשנות בכל הכוח את האני הזאת למשהו הרבה יותר ראוי, הרבה יותר מושלם.

יש מקום לכולם

וכך אני מוצאת את עצמי, ימים אחדים לפני יום הולדתי

נולדתי לתוך חלום על שלום. קיבוצניקית שגדלה על ערכי תנועת השומר הצעיר, מצביעה מרצ, יוצאת לכל הפגנה באשר היא וצועקת בגרון נחר שלום עכשיו. עכשיו. את הסרט "שיער" ראיתי אינספור פעמים ואהבתי להרגיש שגם אני כמו הדמויות על המסך - צעירה, מורדת, חיה בעולם של שחור ולבן, טובים ורעים, צריך רק אהבה ובטוח שלא מלחמות, ואני ואתה עוד נשנה את העולם.

את ההרגשה הזאת שהכול ברור ופשוט איבדתי מאז אלף אלפי פעמים. התגלגלתי באינספור גלגולים, גם כחילונית שמאלנית, גם כשפית תל-אביבית, גם כבעלת תשובה חרדית וכבר הרבה יותר ימנית, וגם כאמא לילד חרדי שעומד להתגייס לצבא בעוד חודשיים. אבל את השלום, זה שכל כך הערצתי בתור ילדה, אותו לא איבדתי. אני רוצה שלום. אני רודפת שלום. רק שהוא נמצא במקום מאוד שונה מהדמיון השעיר של ילדותי. כי אז חשבתי שהדרך היחידה להשיג שלום היא לתקן את כל מה שצריך תיקון, לשנות את כל מה שצריך שינוי, ליישר את הכול לקו של הצודקים, שהם בראש ובראשונה אני. ברור שאני, וכל מי

החש כבש וצעי תיבול



6 מנות



מן הכנה
שעתיים וחצי



דרכת קושי
קלה בלוס

זהו תבשיל קווקזי מופלא. מבשלים את הבשר, עשבי התיבול והבצל המטוגן עם האורז שמקבל טעם וריח מופלאים, וזו בעצם ארוחה שלמה בסיר אחד. במקור מכינים את המתכון עם כבש, ולדעתי הוא ממש מושלם כך. אבל אפשר להחליף את הכבש בקוביות בקר מספר 10 או 2, רק שבמקרה כזה יש לבשל קודם את הבשר כשעתיים לפני שמתחילים להכין את התבשיל. אפשר גם להשמיט לגמרי את הבשר ועדיין התבשיל יהיה טעים מאוד.

- 600 גרם בשר צוואר או חזה
- 4 גבעולי בצל ירוק קצוץ
- כבש בלי עצמות
- 3 כוסות אורז פרסי
- 3 בצלים חתוכים לקוביות
- מלח ופלפל
- 4 כפות מנ זית
- כפית בהרט
- חבילת כוסברה קצוצה

מזהיבים את הבצלים בשמן הזית על אש בינונית במשך עשר דקות ומערבבים מדי פעם. מוסיפים את הכבש ומזהיבים כמה דקות. מנמיכים את האש, מכסים ומבשלים חמש דקות. פותחים את המכסה כדי לראות שיש מספיק נוזלים, ובמידת הצורך מוסיפים חצי כוס מים. ממשיכים לבשל שעה, או עד שהכבש רך למדי. מוסיפים את האורז, עשבי התיבול והתבלינים, מערבבים הכול יחד ומוסיפים 4 וחצי כוסות מים. מביאים לרתיחה, מנמיכים את האש ומבשלים מכוסה חצי שעה.

מצפה רנה

שכונת המגורים החדשה

— לוד —

"גופלן קפולא גמרז, מ3אן אר מ3פפ נפ!"



ההדמיה להמחשה בלבד

מצפה רנה, השכונה הקהילתית הראשונה בלוד, מזמינה אתכם ליהנות מכל העולמות ולהתחבר לחווית מגורים קהילתית, ייחודית ושונה. בואו ליהנות ממערכת חינוך ערכית, מערך חיי תרבות ודת, תרבות ופנאי, בית כנסת קהילתי, פארקים וגינות משחק ביציאה מהבית.

לבחירתכם: דירות 3-6 חד' עם מרפסות סוכה

החל מ- 2,080,000 ₪

במסלול מותאם אישית | החלה הבנייה!

**צמח
המרמו**
טוב שבאת הביתה

***2196**

www.zhgc.co.il